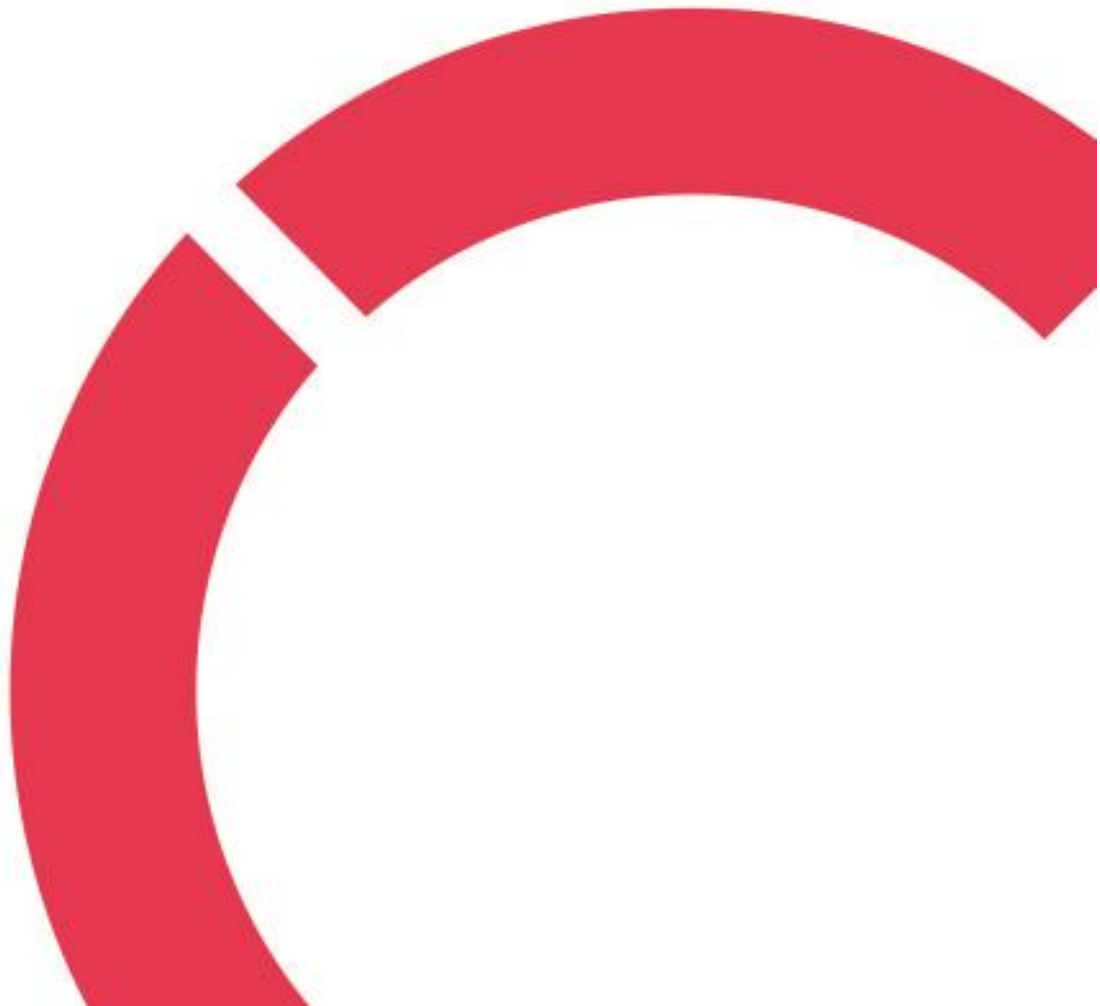


Linda Hagström

**ALUEVALTUUTETUN TYÖNKUVA JA MOTIVAATIO LUOTTA-
MUSTEHTÄVÄSSÄ TOIMIMISEEN**

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Tradenomikoulutus
Joulukuu 2023**



Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Joulukuu 2023	Tekijä/tekijät Linda Hagström
Koulutus Liiketalouden koulutusohjelma		<input checked="" type="checkbox"/> AMK <input type="checkbox"/> YAMK
Työn nimi ALUEVALTUUTETUN TYÖNKUVA JA MOTIVAATIO LUOTTAMUSTOIMESSA TOIMIMISEEN		
Työn ohjaaja Tuija Tolonen-Kytölä		Sivumäärä 33 + 5
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuutetun työnkuvaa. Tavoitteena oli myös selvittää, mistä aluevaltuutetun motivaatio luottamustehtävään syntyy.</p> <p>Tietoperustassa läpikäytiin Sote-uudistuksen vaiheita 2000-luvun aikana ja eri hallituskausien hallitusohjelmien yhteydessä haettuja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen vaikuttaneita tekijöitä. Tietoperustassa esiteltiin myös Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten arvopohja sekä strategia, hyvinvointialueeseen kuuluvat kunnat sekä aluevaltuuston puoluejako, lautakunnat sekä jaostot.</p> <p>Opinnäytetyön tueksi laadittiin kyselytutkimus aluevaltuutetuille, jonka avulla selvitettiin aluevaltuutettujen taustoja, luottamustoimeen käytettyä aikaa, motivaatiota sekä koettuja haasteita ja vaikuttamismahdollisuuksia. Tutkimusmenetelmänä käytettiin sähköistä kyselyä, joka laadittiin Webropol-ohjelmalla. Kysely lähetettiin toukokuussa jokaiselle Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuutetulle, eli 59 henkilölle, joista 35 henkilöä vastasi ja vastausprosentiksi saatiin 59 %.</p> <p>Kyselytutkimuksen avulla saatiin selville, että aluevaltuutetuista noin puolet asettuivat ehdolle oman henkilökohtaisen motivaationsa perusteella aluevaaleissa. Aluevaltuutetuilla ei yleisesti ottaen ole taustaa sosiaali- ja terveysalalta, mutta suurimmalla osalla on poliittinen tausta ja toimivat useammassa poliittisessa luottamustoimessa. Kyselytutkimus osoitti myös sen, että on harvinaista, että aluevaltuutetut käyttäisivät enemmän kuin viisi tuntia viikossa aikaa aluevaltuutetun työtehtävän hoitamiseen. Aluevaltuutetut kokivat pääsevänsä vaikuttamaan hyvinvointialueen kehittämiseen kohtuullisesti. Suurin osa vastanneista halusi parantaa asukkaiden palveluita ja koki myös jonkin verran haasteita luottamustoimessa. Aluevaltuutetun toimi koettiin selkeänä, mutta myös jonkin verran kuormittavana.</p>		

Asiasanat Aluevaltuutettu, hyvinvointialue, kyselytutkimus, motivaatio, tutkimus
--

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date December 2023	Author Linda Hagström
Degree programme BACHELOR OF BUSINESS ADMINISTRATION		
Name of thesis JOB DESCRIPTION AND MOTIVATION OF THE REGIONAL COUNCILLOR TO ACT IN A POSITION OF TRUST		
Centria supervisor Tuija Tolonen-Kytölä	Pages 33 + 5	
<p>The purpose of this thesis was to examine the job description of a regional councilor in the Central Ostrobothnia Welfare Area. The aim was also to find out where the regional councilor's motivation for a position of trust comes from.</p> <p>The theoretical framework covered the phases of the health and social services reform during the 2000s and the factors that contributed to the health and social services reform applied in connection with the government programs of different government terms. The theoretical framework also presented the value base and strategy of the Central Ostrobothnia Welfare Area Soite, the municipalities belonging to the Welfare Area, as well as the party divisions, boards, and sections of the Regional Council.</p> <p>To support the thesis, a survey was prepared for the regional councilors, which was used to examine the background of the regional councilors, the use of time spent in the position of trust, motivation, and perceived challenges and opportunities for influencing. An electronic questionnaire was used as a research method, which was prepared by the program Webropol. In May 2022, the survey was sent to every regional councilor in the Central Ostrobothnia Welfare Area, i.e., 59 people, 35 of whom responded, and the response rate was 59%.</p> <p>The survey found that about half of the regional councilors stood for election based on their own personal motivation in the regional elections. Regional councilors generally have no background in the field of social welfare and health care, but the majority have a political background and operate in several political positions of trust. The survey also showed that it is rare for regional councilors to spend more than five hours a week performing the duties of a regional councilor. The regional councilors felt that they could make a reasonable contribution to the development of the welfare area. Most of the respondents wanted to improve the services of the residents and experienced some challenges in the position of trust. The position of the regional councilor was perceived as clear, but also somewhat burdensome.</p>		
Key words Motivation, survey, regional councilor, research, welfare area		

TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 SOTE-UUDISTUKSEN VAIHEET	3
3 KESKI-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUE.....	9
4 KYSELYTUTKIMUS	12
4.1 Tutkimusmenetelmän valinta	12
4.2 Kyselylomakkeen laadinta.....	13
4.3 Tutkimuksen luotettavuus.....	14
5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA ANALYSOINTI.....	16
6 YHTEENVETO	31
LÄHTEET	33
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Sote-uudistusta on ollut kaavailtu yli 10 vuotta. Viimeksi Suomessa on tehty laaja sote-uudistus vuonna 1972 (Eskelinen 2021). Useat hallitukset ovat tehneet esityksiä sote-uudistukseen 2000-luvulla, mutta vasta vuonna 2021 eduskunta hyväksyi sote- ja pelastustoimen lakiuudistuksen, jonka Sanna Marinin hallitus esitti. Rakennemuutoksen tavoitteena on oikeudenmukainen, yhdenvertainen ja osallistava Suomi (soteuudistus). Uudessa sote-mallissa on 21 hyvinvointialuetta, jotka muodostuvat pääosin maakuntajaon pohjalta. Helsingin kaupunki vastaa jatkossa ainoana kuntana alueensa sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimen palveluista, eikä näin ollen kuuluu mihinkään hyvinvointialueeseen. Myöskään Ahvenanmaa ei muodosta hyvinvointialuetta (sosiaali- ja terveysministeriö)

Tammikuussa 2022 järjestettiin hyvinvointialuevaalit. Aluevaaleissa valittiin hyvinvointialueille aluevaltuutetut. Aluevaltuutettujen määrä on riippuvainen siitä, kuinka suuri hyvinvointialueen asukasluku on. Vähimmäismäärä aluevaltuutettuja pienimmillä alueilla lain mukaan on 59 valtuutettua. Aluevaltuuston toimikausi on neljä vuotta ja vuodesta 2025 alkaen, aluevaalit ja kuntavaalit järjestetään samaan aikaan (oikeusministeriö 2023).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää aluevaltuutettujen työnkuvaa, tehtävään käytettyä aikaa ja motivaatiota asettua ehdolle vaaleissa. Kuinka hyvin valtuutetut kokevat voivansa vaikuttaa asioihin aluevaltuutettuna toimiessaan sekä luottamustoimen selkeys, haasteellisuus ja kuormittavuus. Aineisto opinnäytetyöhön kerättiin kyselytutkimuksena, joka tehtiin Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuutetuille 10.5–25.5 2023. Kyselytutkimus lähetettiin kaikille Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuutetuille. Aikaa vastaamiseen oli noin kaksi viikkoa. Kyselytutkimukseen osallistui 59 aluevaltuutetusta 35 aluevaltuutettua. Kyselytutkimus rajattiin koskemaan ainoastaan aluevaltuutettuja, varavaltuutetuille ei lähetetty kyselyä. Tutkimusmateriaalia hyödyntäen opinnäytetyössä käydään läpi aluevaltuutettujen vastaukset esitettyihin kysymyksiin.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan ensimmäisenä sote-uudistuksen vaiheita vaihtuvien hallitusten aikana. Sote-uudistusta on suunniteltu Suomessa yli kymmenen vuoden ajan, jonka aikana lukuisat eri hallitukset ovat olleet mukana muokkaamassa uudistukseen liittyviä muutoksia. Tämän jälkeen tarkastellaan tarkemmin Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueeseen liittyviä aiheita. Tietopohjassa

kartoitetaan myös kunnat, jotka kuuluvat hyvinvointialueeseen, sekä käydään läpi mitkä ovat hyvinvointialue Soitelle valikoituneet strategiat sekä missio. Myös aluevaltuutettujen puoluejakoa sekä sukupuolijakaumaa selvitetään. Kolmas aihe teoriaosuudessa on aluevaltuutetun opasta hyödyntäen selvittää hyvinvointialueille liittyviä tehtäviä, aluevaltuutetun toimenkuvaa ja vaikuttamismahdollisuuksia, sekä hyvinvointialueiden asukkaiden osallistamista hyvinvointialueiden toimintaan ja kehittämiseen.

Aluevaltuusto on Suomessa täysin uusi poliittinen elin. Opinnäytetyön aihe valikoitui, koska halusin selvittää, mikä aluevaltuutettuja motivoi tehtävässä sekä millä tavalla aluevaltuutettujen odotukset uutta luottamustoimea kohtaan vastaavat todellisuutta. Kysymykset valittiin sen mukaan, että niistä saisi mahdollisimman laajan käsityksen aluevaltuutettujen ajatuksista tehtävää kohtaan. Aluevaltuuteilla oli myös mahdollisuus vapaaseen sanaan kyselyn lopussa, sillä tämä mahdollisuus avaa entistä enemmän luottamustoimeen liittyviä haasteita ja onnistumisia. Opinnäytetyön lopussa esitetään kyselytutkimuksen tulokset ja analysoidaan niitä. Tutkimuksen tuloksia havainnollistetaan erilaisten kuvien avulla. Lopuksi käydään läpi yhteenveto koko opinnäytetyöstä ja tehdään pohdintaa siitä, millaisia tuloksia tutkimuksessa saatiin ja kuinka työssä on onnistuttu.

2 SOTE-UUDISTUKSEN VAIHEET

Yleiset yhteiskunnalliset muutokset ovat sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksen tarpeen taustalla. Suomessa on pitkään ollut käytössä kuntayhtymämalli, joka on pystynyt hoitamaan kuntien velvoitteita yhteisen hallinnon alaisena. Suuri osa palveluista on siirtynyt laajempien organisaatioiden osaksi, pois kunnista. Tämä on aikaansaanut myös sen, että palveluita on uudelleenjärjestelty, digitalisoitu ja integroitu. 15 vuoden ajan, useiden hallitusohjelmien yhteydessä on haettu laajan sosiaali- ja terveyshuollon uudistusta. (Sotesopan keittokirja 2021, 1–2.)

Kainuussa toteutettiin pilottihankkeena vuosina 2005–2012 maakunnallinen hallintokokeilu. Maakunnan asukkaat äänestivät maakuntavaltuuston, joka otti hoitaakseen osan aiemmin kunnilla ja valtiolla olleista tehtävistä. Kokeilun avulla haluttiin kehittää aluetta ja parantaa tulevaisuuden näkymää. Hallintokokeilu päättyi vuoden 2012 määräajan tullessa täyteen. Kokeilun tavoitteena oli saada kokemusta siitä, millä tavoin maakunnallinen itsehallinnon vahvistuminen vaikuttaisi maakunnan kehittämiseen, kansalaisten osallistumiseen, peruspalveluiden järjestämiseen sekä miten se edistäisi Kainuun alueen kehitystä. Hallintokokeilulla on edelleen suuri vaikutus maakunnan talouteen ja toimintaan useiden uudistusten jäätyä pysyviksi. (Sotesopan keittokirja 2021, 1–4.)

Pilottihankkeella oli valtakunnallinen merkitys ja kokemuksella, joka sillä saatiin, on ollut vaikutusta sote-uudistuksen valmisteluun. Kokeilun jälkeen useassa muussakin maakunnassa on tehty alueellisia uudistuksia, jotka pohjautuvat laajaan integraatioon, sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymän kautta. Sote-uudistuksen vaihtoehtoja ja niiden vaikutuksia ovat käsitelleet eduskunnan valiokunnat ja lopulta perustuslakivaliokunta. Aiemmin sosiaali- ja terveyshuollon uudistusta yritettiin viedä eteenpäin kunta- ja palvelurakennemuutosten yhteydessä. Perustuslailliset vaatimukset eivät kuitenkaan täyttyneet aluekuntamallissa eikä viiden erityisvastuualueen pohjalle esitetystä vaihtoehdosta. (Sotesopan keittokirja 2021, 1–4.)

Eri hallitukset ovat vuosien saatossa valmistelleet ja arvioineet sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta. Matti Vanhasen ensimmäisen hallituskauden aikana vuosina 2003–2007 käynnistettiin kunta- ja palvelurakennemuutos. Hankkeen tarkoituksena oli kuntarakenteen uudistus, jossa kuntapalveluiden tuottaminen taloudellisesti sekä palveluiden tuottaminen kuntien taholta oli tavoitteena. Kunta- ja palvelurakennemuutuksessa tavoiteltiin kuntaliitoksia, joiden kuntien tavoitekokoa oli 20 000 asukasta,

jotta voitaisiin turvata peruspalvelut. Tavoite ei toteutunut, mutta sen sijaan muodostui tavoiteasukasmäärän ylittäviä yhteistoiminta-alueita. Kunta- ja palvelurakennemuutos hankkeen tuloksia arvioitiin tutkimusohjelmassa ja tutkimustulokset osoittivat että, yhteistoiminta alueet lisääntyivät voimakkaasti hankkeen aikana ja heikkoutena tuli ilmi tiedonkulun puute. Hankkeesta todettiin, että sillä oli uudistettu ja kehitetty sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan rakenteita. Kunta- ja palvelurakennemuutos hanke päättyi vuoden 2012 lopussa, edellisvuoden eduskuntavaalien takia. Kuntien määrä Suomessa supistui 444 kunnasta 336 kuntaan hankkeen aikana. (Sotesopan keittokirja 2021, 3–7.)

Vanhasen toisen hallituskauden aikana 2007–2010 tavoitteena oli turvata sosiaali- ja terveydenhuollon vakaa rahoitus ja palvelujen saatavuus. Hallitusohjelman mukaan kansanterveyslaki ja erikoissairaanhoidolaki yhdistetään laiksi terveydenhuollosta. Hallitusohjelmassa tavoiteltiin myös palvelurakennemuutosta, missä perusterveydenhuollon asemaa vahvistetaan. Useat muutokset ja tavoitteet Vanhasen toisen hallituskauden aikana ovat myöhemmässä vaiheessa ohjanneet palvelujen järjestämisen. (Sotesopan keittokirja 2021, 6–7.)

Vuonna 2010–2011 oli vuorossa Kiviniemen hallitus, joka jatkoi edellisen Vanhasen hallitusohjelman päätösten toteutumista. Palvelurakenteita oli tarkoitus kehittää niin, että kaikille asukkaille Suomessa voitaisiin järjestää riittävästi palveluita. Tavoitteena oli kunta- ja palvelurakennemuutuksen tavoitteiden eteenpäin vauhdittaminen. (Sotesopan keittokirja 2021, 8.)

Kun Jyrki Kataisen hallitus aloitti hallituskautensa, alkoi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutuksen valmistelu. Tässä mallissa viisi laajaa kuntayhtymää vastasivat palveluiden järjestämisestä. Tarkoitus oli, että näiden Erva-alueiden tehtäviin olisi kuulunut vaativat keskitettävät terveyden- ja sosiaalihuollon palvelut sekä alueen tutkimukseen, kehittämiseen ja koulutukseen liittyvät tehtävät. Kunnan tai sotealueen tehtäviin kuuluisi perustason sosiaali- ja terveydenhuollon päivystys. Sote 2013-valmisteluryhmä toimi Sosiaali- ja terveysministeriössä Kataisen hallitusohjelman mukaisesti. (Sotesopan keittokirja 2021, 9–10.)

Hallitus vaihtui, ja vuorossa oli Stubbin hallitus. Kataisen hallituksen ohjelma oli edelleen voimassa, ja Stubbin hallituksen ohjelma perustui siihen. Tavoitteena hallituksella oli saattaa loppuun hallitusohjelmassa ja myöhemmin vaalikaudella asetetut tavoitteet. Stubbin hallitus sitoutui edellisen hallituksen yhdessä oppositiopuolueiden kanssa tekemiin linjauksiin, joiden mukaisesti suomalaisten keskeiset hyvinvointipalvelut turvattaisiin toteuttamalla kokonaisvaltainen uudistus sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Esitys palvelurakennemuutoksesta jätettiin Stubbin hallituksen toimesta eduskunnalle, ja käsittelyn myötä esitys raukesi. (Sotesopan keittokirja 2021, 12.)

Sote-uudistuksella ja kuntauudistuksella, jota valmisteltiin vuonna 2014, oli vahva yhteys toisiinsa. Kaupunkikeskusten sote-palvelut olivat erityiskysymys jo tuolloin, ja sellaisena se on pysynyt myöhemmissäkin uudistushankkeissa, jonka vuoksi Helsinkiin ja Uudellemaalle on toteutettu erilliset ratkaisut. Toteuduttuaan tämä uudistus olisi tarkoittanut yliopistosairaaloiden ja niiden sijaintikaupunkien hallinnollisen aseman vahvistumista. Pienten kuntien asema olisi päinvastoin vastuukuntamallin tullessa voimaan heikentynyt. (Sotesopan keittokirja 2021, 13–14.)

Sipilän hallitus vuorostaan suunnitteli maakunta- ja sote-uudistushanketta. Esityksen mukaan Suomessa olisi 18 maakunnallista itsehallintoaluetta ja 15 sote-aluetta. Uudistuksen tarkoituksena oli vähentää kuntien velvoitteita ja tehtäviä, sekä siirtää kustannusvastuuta maakunnalliselle palvelujen järjestäjälle ja yhdistää perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon saman järjestäjän vastuulle. Tämäkin hanke kuitenkin kaatui pitkään jatkuneesta valmistelusta huolimatta perustuslaillisiin ongelmiin. (Sotesopan keittokirja 2021, 15.)

Hallituskausi vaihtui jälleen vuonna 2019. Antti Rinteen hallitusohjelma oli laaja asiassisällöltään ja yksityiskohtaisesti laadittu. Hallitusohjelman tavoite oli käynnistää sote-uudistus valmistelu. Edellisten vaalikausien valmistelut ja perustuslailliset reunaehdot otettiin huomioon. Uudistuksessa oli tarkoitus siirtää sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen painopisteet perustason palveluihin ja ennaltaehkäisevään toimintaan. (Sotesopan keittokirja 2021, 15–16.)

Uudistuksen tavoitteena on, että ihmiset saavat tarpeenmukaiset ja vaikuttavat palvelut oikea-aikaisesti ja hoitoketjut ovat sujuvia. Suunnitelmissa oli, että sosiaali- ja terveystalouden järjestäminen siirtyisi kuntaa suuremmille itsehallinnollisille alueille, joita tulisi olemaan yhteensä 18. Pelastustoimen järjestäminen siirtyisi myös maakuntien tehtäväksi. Päätöksenteosta maakunnissa vastaisivat suoraan vaaleilla valitut valtuutetut. Uudistuksen yksi tärkeimmistä tavoitteista on asukkaiden osallistaminen ja käyttäjädemokratian lisääminen. Palveluiden käyttäminen yli maakuntarajojen säilytetään. (Sotesopan keittokirja 2021, 15–16.)

Pääministeri vaihtui joulukuussa 2019. Uusi pääministeri Sanna Marin otti edellisen hallituksen ohjelman ”Osallistava ja osaava Suomi” ohjelmakseen ja sote-uudistuksen valmistelu jatkui. Vuonna 2020

hallitus antoi eduskunnan valiokunnille yli 1200-sivuisen lakipaketin, josta merkittävin rakenteellinen uudistus oli sosiaali- ja terveydenhuollon palveluvelvoitteiden siirtyminen kunnilta ja kaupungeilta 21 hyvinvointialueelle. Valiokuntalausuntokierros päättyi syyskuussa 2020, ja lakipaketti jätettiin eduskunnan käsiteltäväksi. Sanna Marinin hallituksen esitys sote-uudistuksesta, jossa tarkoitus on siirtää sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitus ja järjestämisvastuu vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueilla sai hallituksen hyväksynnän kesäkuussa 2021. Uudistus tulisi muuttamaan kuntien, maakunnallisten hyvinvointialueiden ja valtion välisiä toimivaltasuhteita. (Sotesopan keittokirja 2021, 26.)

Sote-uudistusta kritisoitiin taloudellisten vaikutusten vuoksi. Helsingin, Espoon, Tampereen, Turun sekä Vantaan kaupunginjohtajat ottivat kantaa päivitettyihin laskelmiin hallituksen sote-uudistuksen rahoituksesta vuonna 2021 ja esittivät huolensa, että uudistus tulisi heikentämään julkisen talouden tasapainoa koko 2020-luvun ajan (Paastela 2021).

Lääkärikeskus Aavan toimitusjohtaja Antti Aho otti kantaa uudistukseen yksityisen terveydenhuollon näkökulmasta. Hänen mukaansa yhteistyö yksityisen ja julkisen sektorin välillä hankaloituu entisestään uudistuksen myötä. Hyvinvointialueille olisi hänen mielestään pitänyt antaa enemmän päätösvaltaa siitä, millä tavoin järjestämisvastuu toteutetaan kullakin hyvinvointialueella. Lakiesityksessä olisi myös pitänyt olla enemmän kannusteita julkisen sektorin toiminnan tehostamiseen, vertailevuuden lisäämiseen sekä tuottavuuden parantamiseen. Aho olisi myös kaivannut sote-uudistuksen lakiesitykseen yhtenäistä kustannuslaskentamallia. (Reinikainen 2021.)

Hyvinvointialueiden velvollisuudet ovat perustason sosiaali- ja terveydenhuolto, suun terveydenhuolto, kotihoito, mielenterveys- ja päihdekuntoutuspalvelut, avokuntoutuspalvelut, ehkäisevät palvelut ja neuvolapalvelut- sekä pelastustoimen järjestäminen. Hyvinvointialueiden rinnalle jäisi 5 yhteistointialuetta erityistason palveluiden toteuttamiseksi. Hyvinvointialueiden rahoituksen järjestäisi aluksi pääasiassa valtio. Verotusta ei olisi tarkoitus kiristää uudistuksen takia. (Sotesopan keittokirja, 2021, 27.)

Hyvinvointialueiden vaalit järjestettiin tammikuussa 2022. Hyvinvointialueiden käynnistymistä oli valmisteltu vuoden 2022 aikana virkamiesten ja valtuuston toimesta. Virallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistus tapahtui 1.1.2023, ja 21 hyvinvointialuetta aloitti toimintansa.

Ainoa kaupunki, jolla säilyi sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisvastuu oli Helsinki (Sotesopan keittokirja 2021,17.)

Tässä merkittävässä uudistuksessa oli kyse sekä palvelujen rakenteellisesta että sisällöllisestä uudistamisesta. Tavoitteena on:

- turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelut hyvinvointialueella asuville
- parantaa palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta,
- kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja
- turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti
- vastata ikääntymisen ja syntyvyyden laskun aiheuttamiin haasteisiin
- hillitä kustannusten kasvua

(Aluevaltuutetun opas, 5.)

Opinnäytetyön aiheen valinta tuntui luontevalta, koska tulin valituksi aluevaltuutetuksi Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle ja olen päässyt seuramaan, kuinka tätä uudistusta on lähdetty työstämään alueella. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue on hyvässä asemassa siten, että alueella on valmiiksi Soite, eli kuntayhtymä, joka liittää yhteen maakunnalliset perus- ja erikoispalvelut sekä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. (Soite 2022) Vaikuttaa siltä, että sote-uudistuksella on kunnianhimoiset tavoitteet ja aika näyttää, millä tavoin kaikkiin tavoitteisiin voidaan vastata. Haasteeksi saattaa muodostua, kun samanaikaisesti on tavoitteena tarjota yhdenvertaiset palvelut alueen asukkaille ja kustannusten hillitsemistä. Tähän mennessä vaikuttaa siltä, että hyvinvointialue on hallinnollisesti kallis kokonaisuus.

Oma huoleni on, että palveluita joudutaan supistamaan, koska rahoitus on alimitoitettu. Olen jo tässä vaiheessa huomannut kierrellessäni maakuntia, ettei Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen päämäärät vastaa realiteettia. Nähtäväksi jää tuleeko puutteisiin korjauksia, kun hyvinvointialueet varsinaisesti aloittavat työnsä.

Hyvinvointialueiden valmistelu on työllistänyt virkamiehiä ja valtuustoja hyvin paljon. Työntekijät, palvelut, rakennukset ja kaikki, mikä liittyy sosiaali- ja terveysalaan sekä pelastustoimeen täytyy siirtää hyvinvointialueen hallintaan ja jokainen muutos vaatii täsmälliset sopimukset. Keski-Pohjanmaan

hyvinvointialueella aluehallituksella, aluevaltuustolla sekä lautakunnilla oli vuoden 2022 aikana yhteensä 58 kokousta.

3 KESKI-POHJANMAAN HYVINVOINTIALUE

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue on asukasmäärältään pienin Suomen hyvinvointialueista. Hyvinvointialue Soiteen kuuluu kahdeksan kuntaa. Jäsenkuntia ovat Kokkola, Kannus, Toholampi, Kaustinen, Veteli, Halsua, Perho sekä Lestijärvi. Soite järjestää alueen julkiset sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut ja vastaa pelastustoimesta. Keski-Pohjanmaan keskussairaala on lähin päivystävä sairaala noin 2000 000 asukkaalle. Soiten palveluksessa työskentelee noin 4000 eri alojen ammattilaista, joista suurin osa ovat hoitotyön henkilöstö sekä lääkäreitä (Soite 2022).

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueelle toimii yhteensä 59 Aluevaltuutettua, heistä 33 on miehiä ja 26 naisia. Ensimmäiset aluevaalit järjestettiin tammikuussa 2022 ja valtuusto aloitti toimikautensa 1.3.2022. Ensimmäisen aluevaltuuston toimikausi on neljä vuotta. Vuodesta 2025 alkaen, aluevaalit ja kuntavaalit järjestetään samaan aikaan (vaalit 2022).

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella puoluejako on seuraavanlainen:

Keskusta 23 paikkaa,

SDP 9 paikkaa,

Perussuomalaiset 7 paikkaa

Kokoomus 6 paikkaa

Suomen Ruotsalainen kansanpuolue 5 paikkaa

Kristillisdemokraatit 4 paikkaa

Vihreät 2 paikkaa

Vasemmisto 2 paikkaa

Valta kuuluu kansalle 1 paikka. Valta kuuluu kansalle puolueen aluevaltuutettu erosi puolueesta ja perusti valtuustoryhmän, joka ei ole poliittisesti sidoksissa mihinkään puolueeseen.

Aluehallituksen puheenjohtajana toimii Sari Innanen (Kesk.) ja aluevaltuuston puheenjohtajana Asko Syrjälä (Kesk.) Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue on yksi seitsemästä kaksikielisestä hyvinvointialueista. Lisäksi Helsingin kaupunki ja HUS-alue kuuluvat myös kaksikielisiin alueisiin. Kaksikielisen hyvinvointialueen on tarjottava palveluita sekä suomeksi että ruotsiksi ja asiakkailla on oikeus valita,

kummalla kielellä palvelua haluavat (Kuntaliitto 2022). Kaksikielisisillä hyvinvointialueilla, myös koukospöytäkirjat ja asiakirjat tulee olla saatavilla sekä suomeksi että ruotsiksi.

Jokaisella kaksikielisellä hyvinvointialueella tulee olla kansalliskielilautakunta. Lautakunnan tehtävänä on muun muassa valmistella ja arvioida kaksikielisten hyvinvointialueiden välisten yhteistyösopimusten sisältöä sekä valvoa sopimusten toteutumista. Lautakunta tekee ehdotuksia aluehallitukselle, millä keinoilla voidaan turvata palveluiden saatavuus ruotsin ja suomen kielellä ja varmistaa, että henkilöstöllä on tarvittava kielitaito sekä mahdollisuus kehittää kielitaitoaan. Kansalliskielilautakunnan kuuluu myös arvioida, minkälaisia palveluita vähemmistökielellä täytyy olla saatavilla ja minkälainen saatavuus ja laatu tarjottavilla palveluilla on. Kansalliskielilautakunnan tehtäviin kuuluu myös ottaa kantaa siihen, millä tavoin aluevaltuuston päätökset käytännössä vaikuttavat kielellisten oikeuksien toteutumiseen. (Kuntaliitto 2022.)

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueella toimii kansalliskielilautakunnan lisäksi myös:

- tarkastuslautakunta
- aluevaalilautakunta
- hyvinvointi- ja tulevaisuuslautakunta
- turvallisuus- ja pelastuslautakunta
- suhteellisten vaalien lautakunta
- yksilöasioiden jaosto.

Lautakuntien lisäksi aluevaltuuston tukena toimii hyvinvointilain edellyttämiä toimielimiä

- vanhusneuvosto
- vammaisneuvosto
- nuorisovaltuusto.

Neuvostojen ja nuorisovaltuuston tarkoituksena on saada mahdollisimman laajasti eri ikäisten ja eri elämäntilanteissa olevien asukkaiden näkökulmia otettua huomioon päätöksenteossa. Neuvostoissa on mukana muutama edustaja aluevaltuustosta ja lisäksi hyvinvointialueen asukkaita.

Edellisten lisäksi aluehallitus asettaa valtuustokausittain tai määrättyä tehtävää varten asiakasraadit, joiden tehtävänä on seurata hyvinvointialueen palveluiden saatavuutta, saavutettavuutta sekä laatua. Lisäksi asiakasraadeilla on mahdollisuus antaa palautetta ja ehdotuksia palveluista ja niiden yhteensovittamisesta. Asiakasraadin toiminta saa alkunsa hyvinvointialueen palautejärjestelmän, toimielinten tai asiakasraadin aloitteesta. Asiakasraadin lopputuloksena syntyy selvityspyyntöjä, suosituksia, aloitteita sekä julkilausumia. Asiakasraadin vuosiraportin käsittelee aluehallitus. (Soite 2022.)

Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen strategiaa on rakennettu sekä arvopohjaa määritelty. Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen arvoiksi valikoitui valtuuston toimesta: Vaikuttavuus, osallisuus, yhdenvertaisuus, turvallisuus, arvostava kohtaaminen sekä rohkeus. Strategiset tavoitteet Soitella ovat:

- Vahvat peruspalvelut ja päivystävä keskussairaala alueella
- Yhteistyöllä hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta Keski-Pohjanmaalla
- Ennakoivat, yhdenvertaiset ja sujuvat palveluketjut ihmisen tukena arjessa
- Vaikuttavuutta hyvällä johtamisella sekä inhimillisesti ja taloudellisesti kestäville ratkaisuille
- Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö

Lisäksi Soitella on yhdenvertaisuussuunnitelma potilaan ja asiakkaan tarvitsemassa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa. Yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on, että ketään avun tai tuen tarvitsijaa ei kohdella eriarvoisesti kuin toista jonkin henkilökohtaisen syyn vuoksi. Soiten tavoitteena on syrjimätön toimintakulttuuri. Jokainen apua tai tukea tarvitseva henkilö arvioidaan, hoidetaan, kuntoutetaan ja ohjataan samoilla periaatteilla. (Soite 2022.)

4 KYSELYTUTKIMUS

Tieteellistä tutkimusta kutsutaan empiiriseksi tutkimukseksi. Tällaisen tutkimuksen avulla voidaan selvittää tutkimuskohteen lainalaisuuksia ja toimintaperiaatetta. Empiiriset tutkimukset ovat jaettu kvantitatiivisiin ja kvalitatiiviseen tutkimukseen. Kvalitatiivinen tutkimus on laadullinen tutkimus ja kvantitatiivinen tutkimus on määrällinen tutkimus. Lisäksi tutkimuksen avulla voidaan ratkaista ongelmia. (Heikkilä 2014, 12, 15, 17, 20, 23.)

Tutkimusprosessi jaetaan erilaisiin vaiheisiin, aluksi määritellään tutkimusongelma, jonka jälkeen aihealue valitaan ja asetetaan tavoite tutkimukselle. Tutkimussuunnitelma pitää sisällään tutkimuksen toteuttamiseen tarvittavat tiedot ja siihen vaikuttavat asiat. Suunnitelmassa päätetään tutkimusprosessin keskeisimmät vaiheet. Tutkimusongelman avulla valitaan tutkimuksen kohderyhmä sekä tiedonkeruumenetelmä, joka soveltuu parhaiten tutkimuksen toteuttamiseen. Tutkimukselle asetettu tavoite tutkimuksen aikataulu sekä mahdollinen budjetti vaikuttaa tiedonkeruumenetelmään. Kun on tehty päätös siitä, millä tavoin kyselyn aineistoa tullaan jatkossa käsittelemään ja dokumentoimaan, alkaa tiedonkeruumenetelmän rakentaminen eli kyselylomakkeen laadinta. (Heikkilä 2014, 12, 15, 17, 20, 23.)

Tutkimusongelmaa on täsmennettävä ja ongelmaa pohdittava, kun kyselylomakkeen laadinta alkaa. Aineiston käsittely tulee myös ottaa huomioon suunnitelmassa. Kun kysymyksiä ja niiden vastausvaihtoehtoja suunnittelee, on oltava selvyys siitä, kuinka tarkkoja vastauksia halutaan ja kuinka täsmällisiä tietoja on mahdollista saada. Tutkimuksen tavoite on oltava selvillä, ennen kuin aloitetaan kyselylomakkeen laatiminen. Kyselylomakkeen ulkoasulla on myös merkitystä vastaajan päätökseen osallistua kyselytutkimukseen. Kyselyyn vastaajan mielenkiinto pyritään herättämään lomakkeen alkuun sijoitetuilla helpoilla kysymyksillä. Hyvän tutkimuslomakkeen tunnusmerkkejä ovat muun muassa siisti ja selkeä ulkonäkö, tekstin ja kysymysten hyvä asettelu, selkeät ohjeet vastaamiselle, kyselylomake saa vastaajan tuntemaan vastaamisensa tärkeäksi. (Heikkilä 2014, 45, 46, 47.)

4.1 Tutkimusmenetelmän valinta

Kvantitatiivinen, eli määrällinen tutkimus soveltuu parhaiten tähän kyselyyn. Kvantitatiivinen tutkimustapa edellyttää riittävän suurta edustavaa ja suurta otosta. Tarkoituksena on koota kyselylomakkeeseen

kysymykset, joiden avulla on mahdollista kerätä riittävä määrä tutkimusmateriaalia tutkimukseen (Heikkilä 2014, 15.) Opinnäytetyön tueksi laadittu kyselytutkimus koostuu pääasiassa suljetuista kysymyksistä, eli strukturoiduista kysymyksistä. Tämä tarkoittaa, että kysymyksissä on valmiit vastausvaihtoehdot, joista vastaaja valitsee sopivan vaihtoehdon tai joissakin tapauksissa useita vaihtoehtoja. Tällaisella menetelmällä vastausten käsittely yksinkertaistuu ja virheiden määrä minimoidaan. (Heikkilä 2014, 23, 49.)

Kyselytutkimuksen viides kysymys oli avoin kysymys ja kyselyn lopussa vastaajilla oli myös mahdollisuus kirjoittaa vapaa sana. Kyselylomake tehtiin Webropol-kyselyohjelmalla. Kyselylomakkeet lähetettiin sähköpostitse jokaiselle aluevaltuutetulle. Kyselylomake lähetettiin viikon päästä uudelleen heille, jotka eivät olleet ensimmäisellä kerralla vastanneet ja kolmas muistutus vastaamisesta lähetettiin muutamaa päivää ennen kuin kyselylomake suljettiin. Webropol-kyselyohjelma mahdollistaa anonyymit vastaukset ja vastausten kerääminen ja käsittely sujuu nopeasti.

4.2 Kyselylomakkeen laadinta

Kyselylomakkeen suunnittelu ja kysymysten laatiminen sai alkunsa huhtikuussa 2023. Kyselytutkimuksen kysymykset siirrettiin Webropol-ohjelmaan, jossa niitä hiukan muokattiin testaamisen jälkeen. Kyselylomake laadittiin ainoastaan suomeksi (LIITE 1) koska oli tiedossa, että kaikki aluevaltuutetut osaa- vat suomea. Kun kysely oli valmis, laadittiin saatekirje (LIITE 2) joka liitettiin kyselylomakkeen alkuun.

Saatekirjeessä vastaajille kävi selville, mitä varten kyselytutkimus oli laadittu ja mihin tarkoitukseen vastauksia käytetään, saatekirjeessä mainittiin myös, että kysely on anonyymi. Linkki kyselytutkimukseen sekä saatekirje lähetettiin sähköpostitse aluevaltuutetuille ensimmäisen kerran 10.5 2023. Ensimmäisellä kerralla vastaajia oli 19.

Toinen sähköpostikyselylinkki lähetettiin 22.5 2023, ja vastauksia tuli 10 lisää. Viimeinen muistutus lähetettiin 24.5 2023 ja sen avulla tuli 6 kpl vastausta lisää. Muistuttelin aluevaltuutettuja myös kokousten ja seminaarien lopussa kyselyn olemassaolosta ja kerroin hiukan mistä on kyse. Kyselytutkimus suljettiin 25.5 2023 ja kaiken kaikkiaan 35 aluevaltuutettua vastasivat kyselyyn.

Kyselystä haluttiin tehdä yksinkertainen ja sellainen, että vastaaminen käy nopeasti. Kysymyksiä valmiine vastausvaihtoehtoina oli yhteensä 12 ja kyselyn lopussa oli mahdollisuus kirjoittaa vapaa sana. Yksi kysymyksistä oli avoin kysymys, johon vastaajalta pyydettiin vastausta omin sanoin. Ensimmäiset

kysymykset olivat taustakysymyksiä, jossa kysyttiin syitä asettua ehdolle aluevaaleissa. Vastausvaihtoehtoina oli lueteltu neljä eri vaihtoehtoa ja lisäksi oma vastaus, mikäli mikään vaihtoehtoista ei sopinut. Selvitettiin, onko vastaajalla sosiaali- ja terveystieteen työhistoriaa, vastausvaihtoehtona tähän kysymykseen oli kyllä/ei. Poliittista taustaa kysyttäessä vastausvaihtoehtoina oli viisi eri vaihtoehtoa, joista vähin oli ei lainkaan ja enin oli yli 10-vuotta poliittista taustaa. Kolmas kysymys koski henkilön luottamustehävien määrää, siinä vastaaja sai valita neljästä eri vaihtoehtosta, seuraava kysymys oli jatkokysymys, jossa pyydettiin kertomaan hyötyjä, joita vastaaja kokee saavansa siitä, mikäli luottamustoimia on useita.

Seuraavat kysymykset koskivat yleisesti ottaen aluevaltuutetun työtä. Niissä kysyttiin montako tuntia viikossa vastaaja keskimäärin käyttää aluevaltuutetun tehtävään, vastausvaihtoehtoja oli neljä, joista pienin en juuri lainkaan, ja suurin enemmän kuin 3–4 h viikossa. Seuraava kysymys käsitteli aluevaltuutetun vaikutusvaltaa hyvinvointialueen kehittämisessä. Tässä kysymyksessä oli myös neljä eri vaihtoehtoa vastaamiseen. Kysymyksessä, jossa selvitettiin mikä motivoi aluevaltuutettua, vastaajan piti valita kolme itsellensä tärkeintä asiaa. Kun kysyttiin aluevaltuutetun tehtävään liittyviä haasteita, työnkuvan selkeyttä tai työn kuormittavuutta vastausvaihtoehtoja oli 4–5 joka kohdassa. Viimeinen kysymys käsitteli aluevaltuutetun tutustumista aluevaltuutetun oppaaseen, jolloin vastausvaihtoehtoja oli neljä.

4.3 Tutkimuksen luotettavuus

Puhuttaessa tutkimuksen validiteetista (pätevyys) ja reliabiliteetista (luotettavuus) kuvataan sitä, kuinka luotettava tutkimus on. Reliabiliteetilla tarkoitetaan tutkimustulosten tarkkuutta. On tärkeää, että tutkija on koko tutkimuksen ajan kriittinen ja tarkka. Virheitä voi tulla useassa vaiheessa tietoa käsiteltäessä. Mikäli sama tutkimus tehtäisiin uudestaan, tulosten täytyisi olla samanlaiset. (Heikkilä 2014, 27, 175, 177.)

Mikäli tutkimuksen reliabiliteetti on heikko se heikentää myös validiteettia. Validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksessa on onnistuttu mittaamaan sitä, mistä oli tarkoitus ottaa selvää. Tutkimuksen huolellinen suunnittelu auttaa onnistumaan validiteetissa, ja tarkat tavoitteet sekä päämäärätietoisuus auttavat pysymään tutkimuksen kannalta relevanteissa asioissa. Tutkimuksen validiteetti kasvaa, kun vastausprosentti on korkea ja perusjoukko on määritetty huolellisesti. (Heikkilä 2014, 27, 175, 177.)

Myös tutkimuksen objektiivisuus eli puolueettomuus on tärkeää. Tahattomia virheitä voi sattua jopa huolelliselle tutkijalle tutkimusprojektin aikana, mutta tahallinen tulosten vääristely tai yksinkertaisten kontrollikeinojen käyttämättä jättäminen on kiellettyä. Tutkijan on oltava puolueeton joka tilanteessa

prosessin aikana, eikä tutkimusprosessiin saa vaikuttaa tutkijan poliittiset tai moraaliset vakaumukset. Onnistunut tutkimus on tehokas ja taloudellisesti kannattava. Kun tutkimusprosessin hyöty ja kustannukset ovat järkevässä suhteessa, voidaan katsoa, että tutkimus on taloudellinen. (Heikkilä 2014, 27, 175, 177.)

Tutkimukseen osallistuvilla täytyy avoimesti tiedottaa tutkimuksen tarkoitus sekä käyttötapa. Tutkimusraportissa tuodaan esille kaikki tärkeät tulokset ja johtopäätökset, joten tutkijan on pidettävä huoli siitä, ettei tutkimukseen osallistuvien yksityisyyttä vaaranneta. Tutkimuksen pitää olla hyödyllinen, käyttökelpoinen sekä relevantti. Tutkimuslomakkeen jokaista kysymystä on syytä pohtia siitä näkökulmasta, että onko kysymys tarpeellinen, tällä tavoin vältytään tarpeettomien kysymysten esittämiseltä. (Heikkilä 2014, 27, 28, 29, 30, 175, 177.)

Aluevaltuutetuille tekemäni kyselytutkimus oli yksinkertainen ja selkeä. Kysymykset oli muotoiltu helposti ymmärrettäviksi, jotta vastaajien olisi helppo ymmärtää mitä kysymyksillä haettiin. Kysymykset olivat pääosin suljettuja, eli vastausvaihtoehdot annettiin valmiiksi. Vastausten perusteella, pystyi päätelemään, että vastaajat olivat ymmärtäneet kysymysten tarkoituksen. Kyselytutkimuksen kysymykset olivat laadittu siten, että niistä saatiin vastaukset täsmälleen siihen, mitä haluttiin tietää. Tekemäni tutkimuksen validiteetista voi todeta, että se oli hyvä, koska tutkimuksen avulla saatiin vastaus siihen, mitä haluttiin tietää. Avoimeen kysymykseen vastasi muutama kyselyyn osallistuva, mikä oli erittäin positiivista.

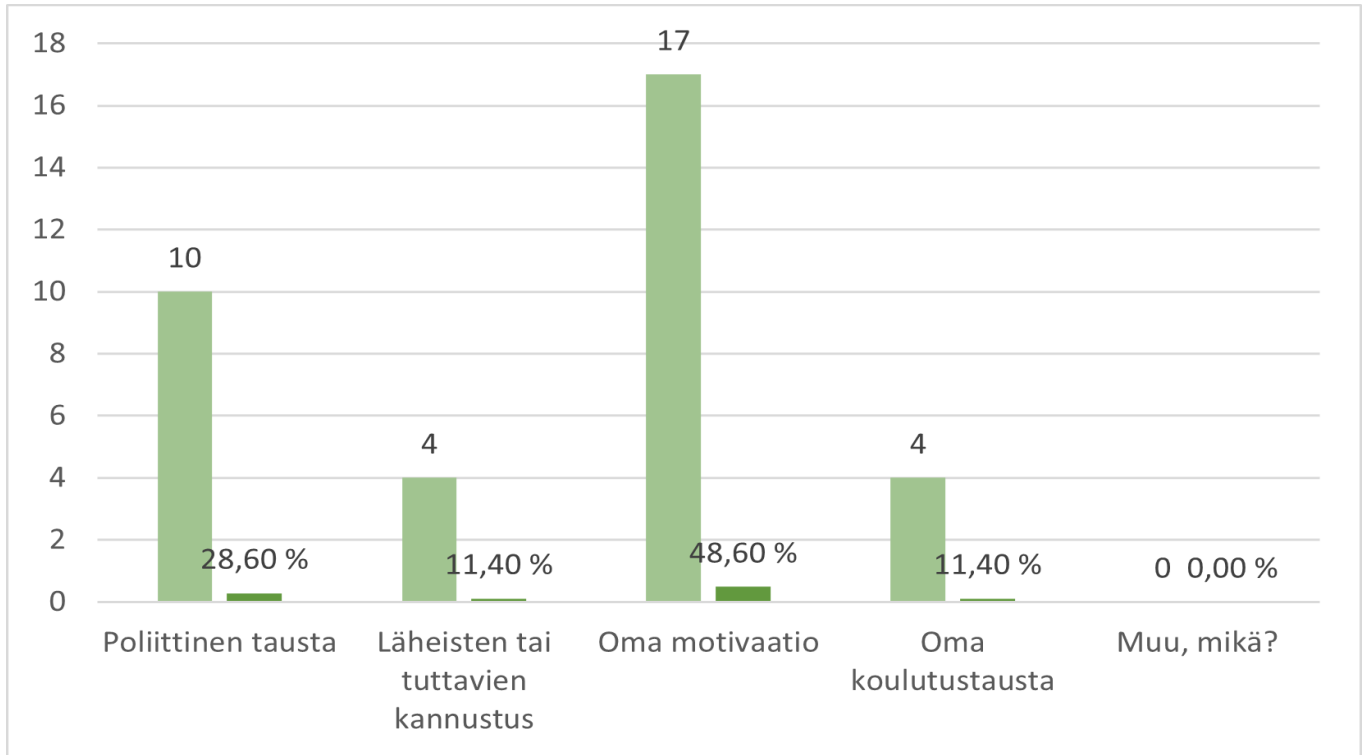
Oli mielenkiintoista saada näkemystä siitä, millä tavoin aluevaltuutetut suhtautuvat toimenkuvaansa sekä hyvinvointialueeseen. Kyselytutkimus toteutettiin anonyyminä, joten aluevaltuutetut pystyivät vastata kyselyyn rehellisesti ja avoimesti luottavaisin mielin. Vastausprosentti oli 59 %, mikä oli kohtalainen. Olisin odottanut aktiivisempaa osallistumista. Kyselytutkimukseen osallistuminen ei vienyt paljon aikaa ja siihen pystyi vastaamaan älypuhelin, tietokonetta sekä tablettia käyttämällä, joten vastaaminen olisi ollut mahdollista missä vain.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA ANALYSOINTI

Kyselylomake laadittiin Webropol-kyselyohjelman avulla ja sähköpostikyselylinkki lähetettiin kaikille aluevaltuutetuille. Tätä ennen olin tiedottanut myös suullisesti aluevaltuuston kokouksessa kohdassa ”muut asiat” kirjoittavani opinnäytetyön aluevaltuutetun työnkuvasta sekä hyvinvointialueesta. Kerroin myös, mistä kyselytutkimuksessa on kyse ja että sellainen on sähköpostiin tulossa. Ajattelin, että tällainen informaatio madaltaa kynnystä vastata kyselytutkimukseen. Linkki kyselytutkimukseen lähetettiin yhteensä kolme kertaa, he ketkä eivät olleet kyselyyn vastanneet, saivat uuden linkin. Vastausprosentti oli 59 %, eli 35 aluevaltuutettu vastasivat kyselyyn.

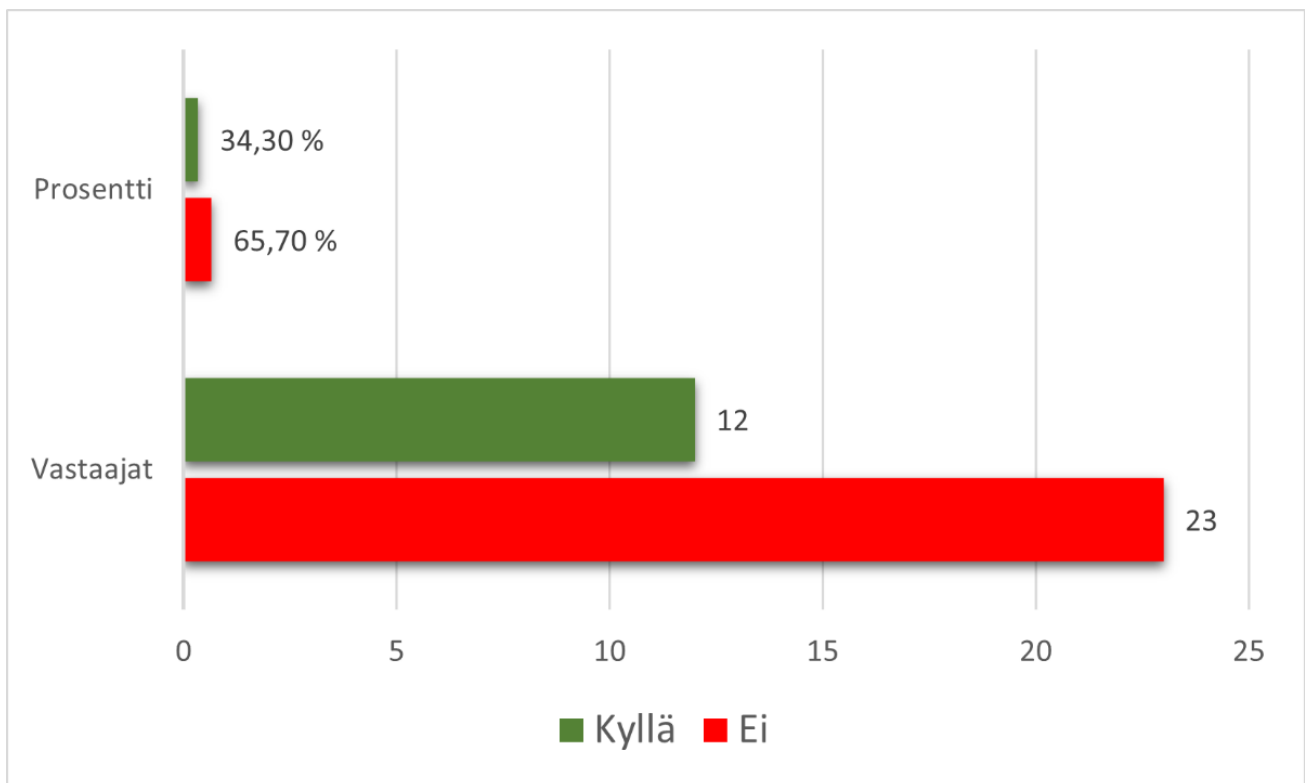
Kyselyn sulkeutumisen jälkeen kävin tuloksia ja vastauksia läpi, ja oli mukava huomata, että viimeiseen kohtaan, johon aluevaltuutetuilla oli mahdollisuus kirjoittaa omin sanoin halutessaan tekstiä, oli tullut muutamia vastauksia. Jatkokysymykseen, joka koski mahdollisia muita luottamustehtäviä ja niiden hyötyjä aluevaltuutetun työssä oli myös tullut muutamia tekstivastauksia. Analysoin kyselyyn saatuja vastauksia samassa järjestyksessä, miten kysymykset olivat kyselylomakkeessa. Tuloksia analysoitaessa on käytetty Webropol-kyselyohjelmasta saatua Word-raporttia, jossa tulokset näkyvät pylväsdiagrammina. Tällä tavoin vastaukset on helppo hahmottaa ja saada kokonaiskuva tilanteesta.

Kyselytutkimuksen alussa kysyttiin aluevaltuutettujen taustoja. Ensimmäisessä kysymyksessä haluttiin tietää, mikä on saanut henkilöt asettumaan ehdolle aluevaaleissa. Lähes puolet vastaajista kertoivat läheneensä ehdolle aluevaaleissa omasta motivaatiosta. Poliittinen tausta oli kymmenelle vastaajalle syy päätökselle, ja vajaa 12 % vastaajista lähti oman koulutustaustan tai läheisten kannustuksen vuoksi ehdolle (KUVIO 1).



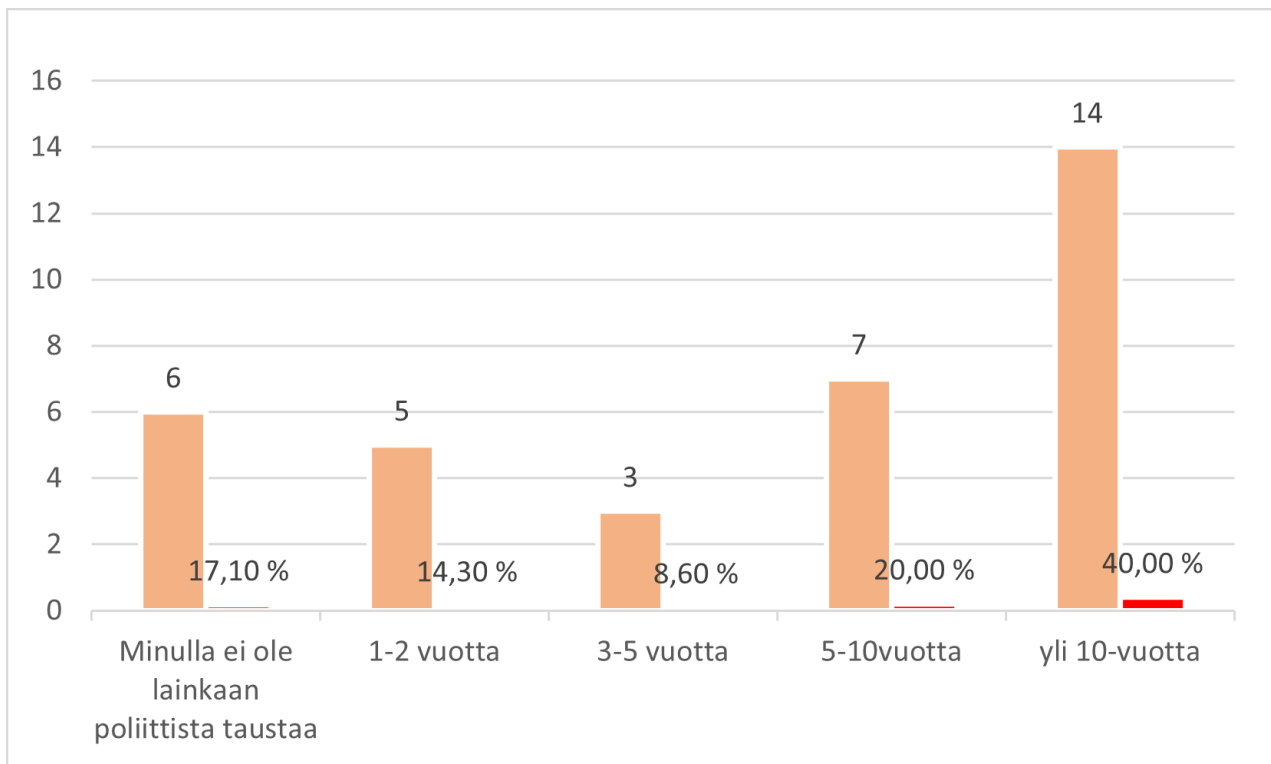
KUVIO 1. Mikä sai sinut asettumaan ehdolle aluevaaleissa?

Toisessa kysymyksessä haluttiin selvittää, mikäli aluevaltuutetulla on kokemusta sosiaali- ja terveysalalla työskentelystä. Kysymys esitettiin, koska aluevaltuutetut tekevät päätöksiä, jotka koskevat sosiaali- ja terveysalaa sekä pelastustoimea. Kysymyksellä haluttiin kartoittaa, kuinka laaja joukko alan toimijoita on tullut valituksi luottamustoimeen. Tähän kysymykseen vastausvaihtoehtona oli kyllä/ei. Kyselytutkimukseen vastanneista 12 aluevaltuutettua eli 34,3 % vastasi työskentelevänsä tai työskennelleen sosiaali- ja terveysalalla. Lopuilla 65,7 % vastaajista ei ole taustaa sosiaali- ja terveysalalla työskentelystä (KUVIO 2).



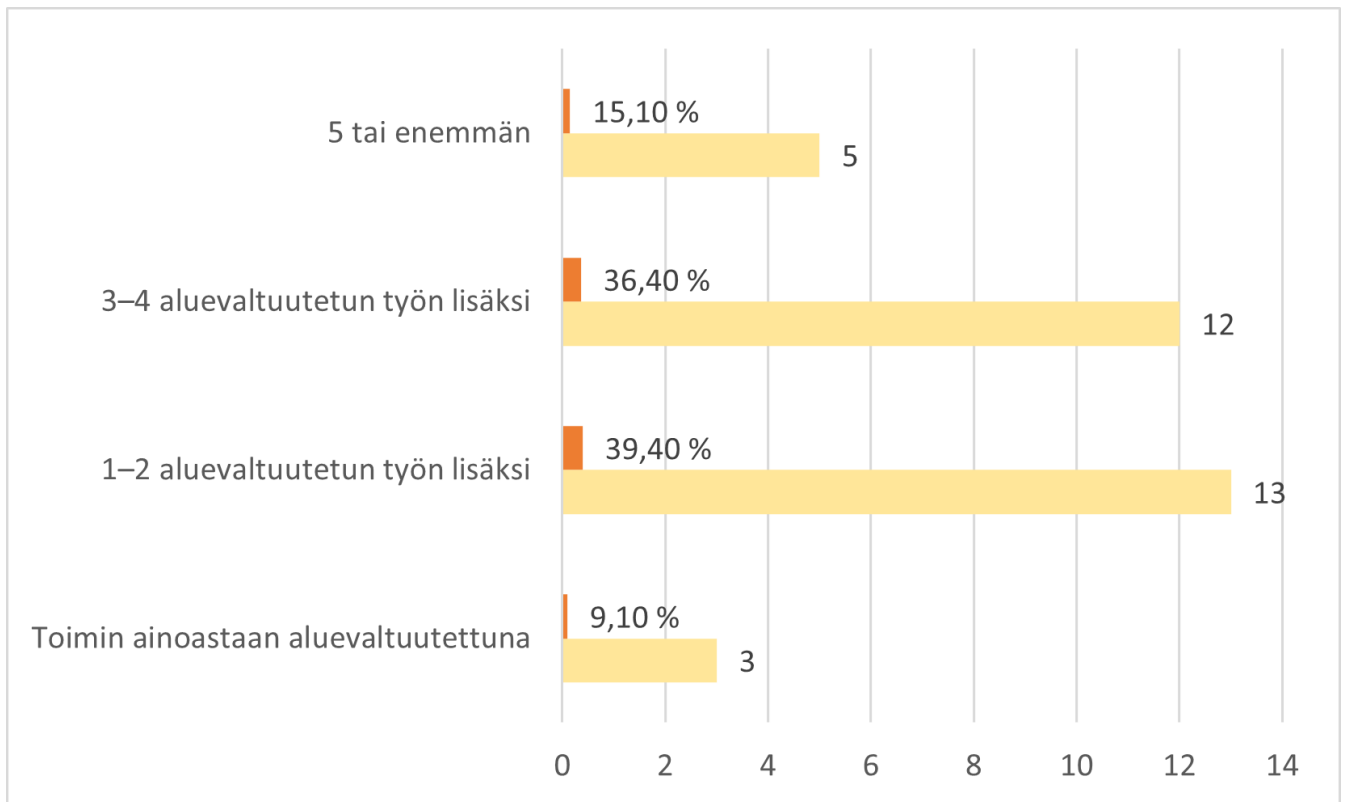
KUVIO 2. Oletko työskennellyt tai työskenteletkö sosiaali- ja terveysalalla?

Kolmas kysymys liittyi poliittiseen taustaan. Kysymyksellä haluttiin selvittää, kuinka pitkään aluevaltuutettuina toimivat henkilöt ovat olleet mukana poliittisessa toiminnassa. Vastaajista 40 % vastasivat, että heillä on yli 10-vuoden kokemus poliittisesta työstä. Seuraavaksi yleisin vastaus oli 5–10 vuoden kokemus johon 20 % vastaajista vastasivat. 17 % vastaajista ei ollut lainkaan poliittista taustaa ja 1–2 vuotta politiikan parissa olivat tehneet työtä 14 % vastaajista. Vähiten, eli 9 % aluevaltuutetuista vastasivat, että heillä on 3–5 vuoden kokemus poliittisesta työstä (KUVIO 3).



KUVIO 3. Kuinka pitkä poliittinen tausta sinulla on?

Seuraavassa kysymyksessä otettiin selvää siitä, kuinka monessa muussa luottamustoimessa aluevaltuutetut toimivat kuin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Tämä kysymyksen avulla saatiin tietää, kuinka moni aluevaltuutetuista on toimivat poliittisessa päätöksenteossa ja luottamustoimissa muissakin tehtävissä, kuin aluevaltuutettuna ja kuinka monelle aluevaltuutetulle luottamustoimi on ainoa missä on mukana. Vastausvaihtoehdoiksi annettiin neljä eri vaihtoehtoa. Vastaaajista 9,1 % vastasivat toimivansa poliittisesti ainoastaan aluevaltuutettuna. 39,4 % vastasivat toimivansa aluevaltuutetun työn lisäksi 1–2 luottamustoimessa ja 36,4 % vastasi, että heillä on aluevaltuutetun työn lisäksi 3–4 muuta luottamustehtävää. 15,1 % aluevaltuutetuista vaikuttavat poliittisesti viidessä tai enemmän kuin viidessä poliittisessä luottamustehtävässä (KUVIO 4).



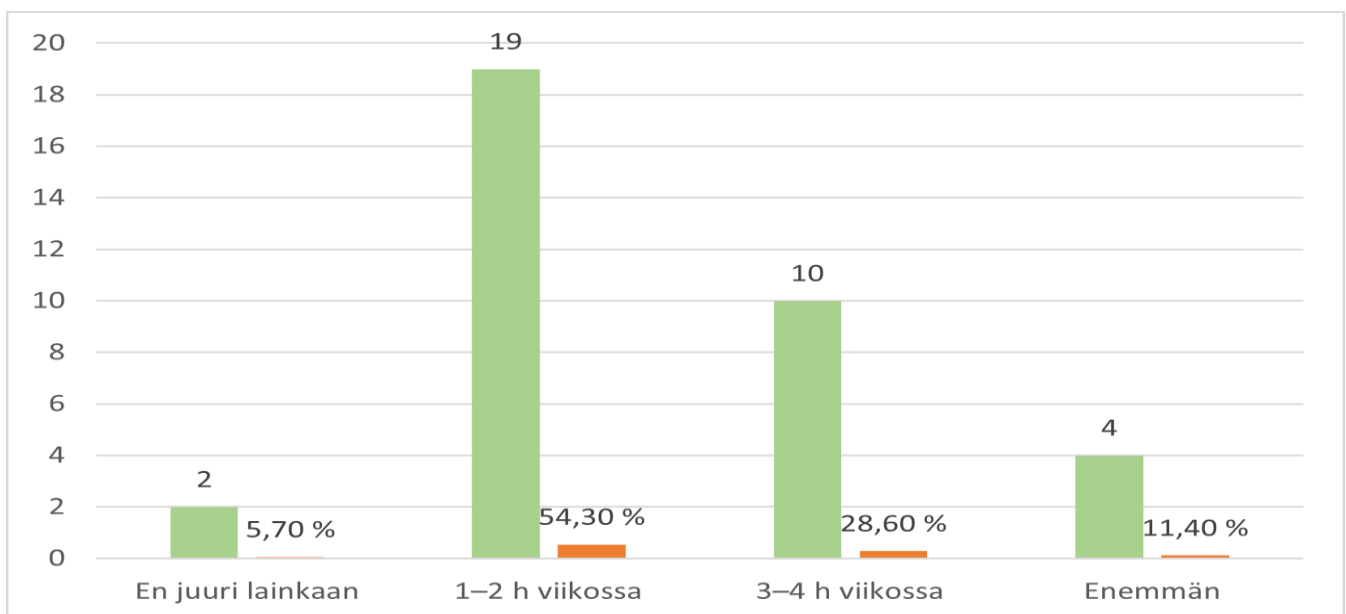
KUVIO 4. Kuinka monessa poliittisessä luottamustoimessa toimit tällä hetkellä?

Edelliseen kysymykseen liittyi jatkokysymys, jossa pyydettiin kertomaan, minkälaista hyötyä aluevaltuutetut kokevat saavansa siitä, että ovat mukana muissa poliittisissa tehtävissä. Vastauksia kysymykseen tuli kaikkiaan 27 aluevaltuutettua. Ohessa kysymykseen vastanneiden kommentit.

Vastaukset
Vaikea sanoa vielä, kun uusi luottamustoimi on vasta alkanut
Tunnen oman kuntani asiat ja sitä kautta saan tietoa ihmisten tarpeista.
Lisää kokonaisvaltaisesti tietämystä
Koen, että saan hyötyä asiakokonaisuuksien ymmärtämisessä.
Laajentaa näkemyksiä asioihin ja lisää kontaktiverkostoa.
kokonaiskäsitely asioista laajenee
En mitään, sillä olevan vain varajäsen enkä koskaan ollut kokouksessa
Kokouskäytänteet, joitain yhteisiä asiakaspalveluun liittyviä rajapintoja voi olla.
Ymmärtää miten päätöksenteko toimii. Tunnen organisaatioita ja poliittista kenttää ja sen kautta myös hyvinvointialueella toimiminen on helpompaa.
Vaikuttamalla alan koulutusmahdollisuuksiin ja alueen elinvoimaan, joka tukee sotea
Ei ole muita
Kuntapuolelta näkymät hyvinvoinnin kehittämiseen ja ennaltaehkäisevän työn järjestämisen rajapinnassa hyvinvointialueen kanssa. Kokonaisvaltaisempi näkemys kehityksen suunnasta.
Saan lisätietoa, josta on hyötyä myös aluevaltuutetulle. Kokonaisuus täydentyy.
Kuntapäätäjänä toimiessa on tärkeää tietää myös sote- ja pelapuolen asioista.
Kunnanhallituksessa yli 10 ja kunnan edustajana soiteissa antanut vahvan tietopohjan niin talous asioihin kuin ihmisten arkeen liittyviin ongelmiin
Uskon, että kaikki luottamustoimet tukevat toisiaan. Vaikka sote siirtyi, niin silti kunnilla on edelleen yleiseen hyvinvointiin ja mm.koulutukseen ja varhaiskasvatukseen liittyviä tehtäviä, joka kulkevat käsikädessä hyvinvointialueiden tehtävien kanssa. + toki infra päätökset tai vaikka bussiliikenne kunnissa tukee hyvinvointialuiden päätöksissä ja puolin toisin tulee huomioida. Kaikki tähtää parempaa arkeen.
Kokoustekniikassa lähinnä ja osa asioistahan on kunnalta siirtynyt
Laajempi kokonaiskuva yhteiskunnasta ja lähiseudusta.
Hyviä ja tarpeellisia näköaloja.
Tottakai toimiminen eri hallintotasoilla tuo näkemystä ja kokemusta sekä synergiaa päätöspöytiin.

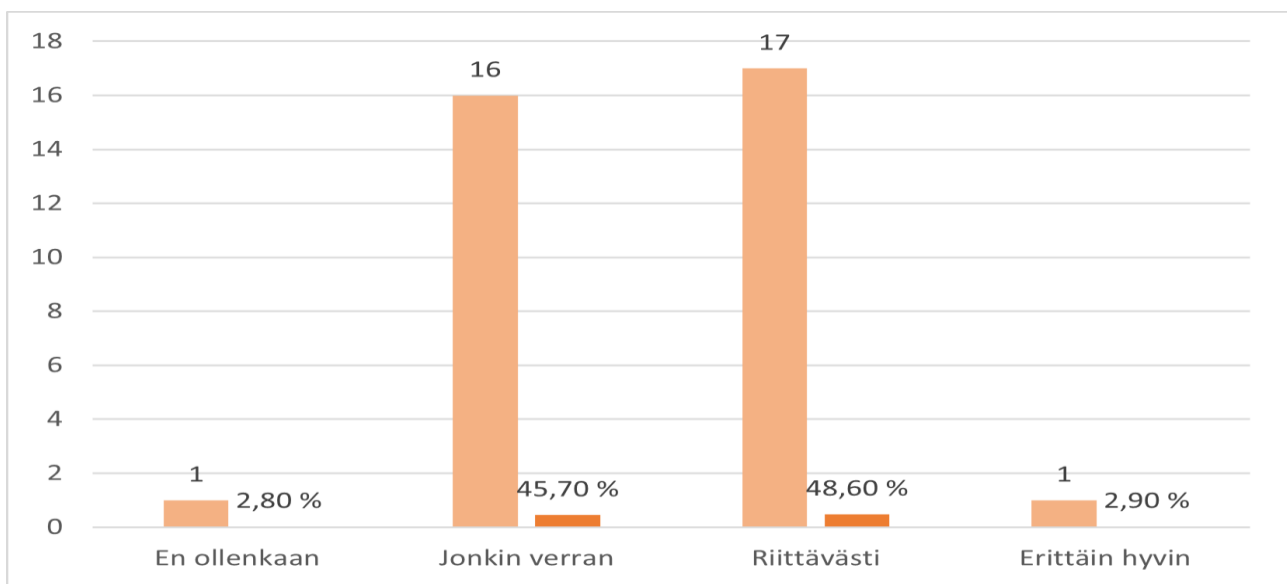
Alue tuntemus, kokonaisvaltainen näkemys ja suuri joukko tuttuja luottamuselimissä pitkin maakuntaa. Lisäksi ketterää yhteistyötä ja sujuvaa päätöksien tekoa.
Asioiden käsittelytapoihin liittyvät samankaltaisuudet. Verkostoja myös aluevaltuuston ulkopuolella ja myös samoja ihmisiä osittain, eli toisin sanoen sosiaalista pääomaa enemmän kuin jos ei olisi.
Verkostoituminen. Luottamuksen rakentaminen.
Ei
Muista toimista saan hyvää taustatietoa. Kunnallinen, alueellinen ja valtakunnallinen taso linkittyvät yllättävän voimakkaasti. Aluevaltuustossa ei ole saatavilla kaikkea tätä tietoa, joka kuitenkin on hyödyllistä.
Kokemus ja laajempi asioiden ja ihmisten tarpeiden analysointi
Kokonaisuuksien hallinnan taidot kehittyvät, kun asioita on hoidettavana useammassa organisaatiossa. Myös verkostoituminen on hyvä lisä.

Kuudes kysymys käsitteli ajankäyttöä. Aluevaltuutettuja pyydettiin arvioimaan, montako tuntia keskimäärin viikossa he käyttävät aikaa perehtyäksensä hyvinvointialuetta koskeviin asioihin. Vastausvaihtoehtoja oli neljä. 5,4 % vastasi, etteivät käytä juuri lainkaan aikaa perehtyäksensä hyvinvointialueen asioihin. ”1–2 h aikaa viikossa” vaihtoehdon valitsi 54,3 % vastaajista ja 28,6 % vastanneista aluevaltuutetuista vastasivat käyttävänsä ”3–4 h aikaa viikossa” perehtyäksensä hyvinvointialueen asioihin. 11,4 % vastaajista valitsivat vastausvaihtoehdon enemmän kuin ”4 h viikossa” (KUVIO 5).



KUVIO 5. Kuinka paljon aikaa viikossa käytät keskimäärin perehtyäksesi hyvinvointialueen asioihin?

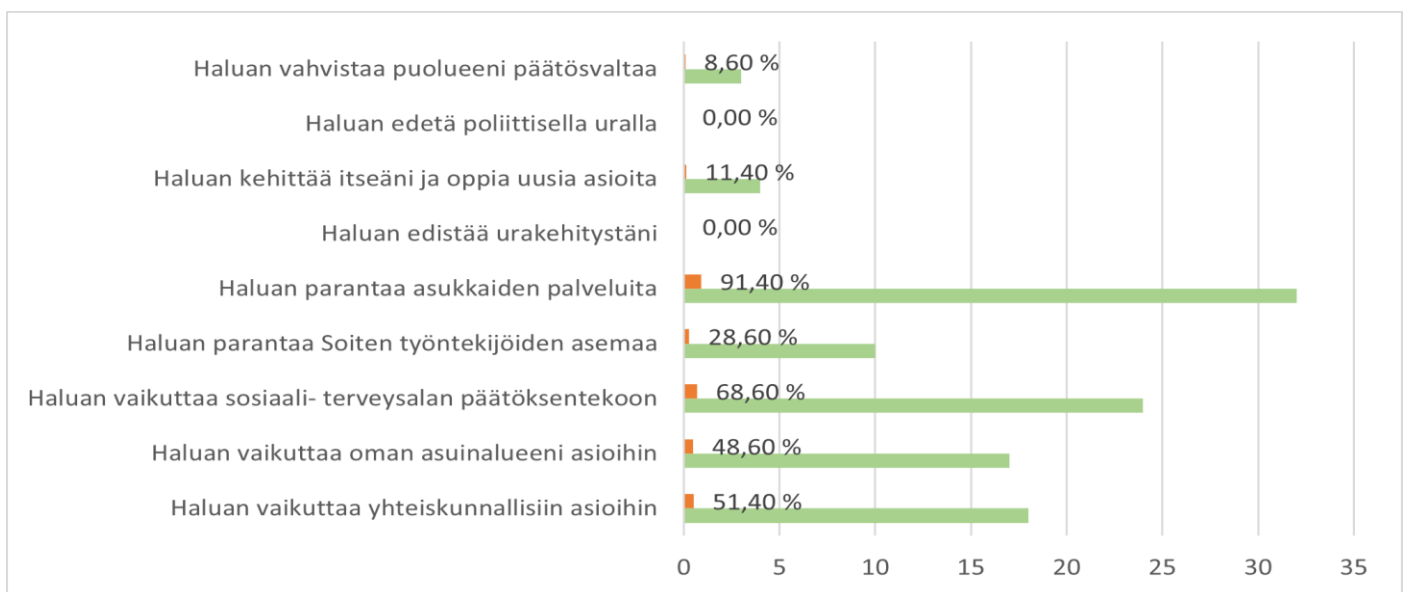
Seitsemännessä kysymyksessä haluttiin kartoittaa aluevaltuutettujen mielipidettä siitä, kuinka hyvin he kokevat päässeensä vaikuttamaan hyvinvointialueen kehittämiseen tähän mennessä. Vastausvaihtoehtoina olivat: En ollenkaan, jonkin verran, riittävästi ja erittäin hyvin. Vastanneista 3 % koki, etteivät ole vielä päässeet ollenkaan vaikuttamaan kehittämiseen. Vastausvaihtoehdon ”jonkin verran” valitsi 46 % vastanneista ja kehittämiseen koki riittävän hyvin päässeensä vaikuttamaan 48 % aluevaltuutetuista. Ainoastaan 3 % vastasi päässeensä kehittämään toimintaa erittäin hyvin (KUVIO 6).



KUVIO 6. Kuinka hyvin koet päässeesi vaikuttamaan hyvinvointialueen kehittämiseen tähän mennessä?

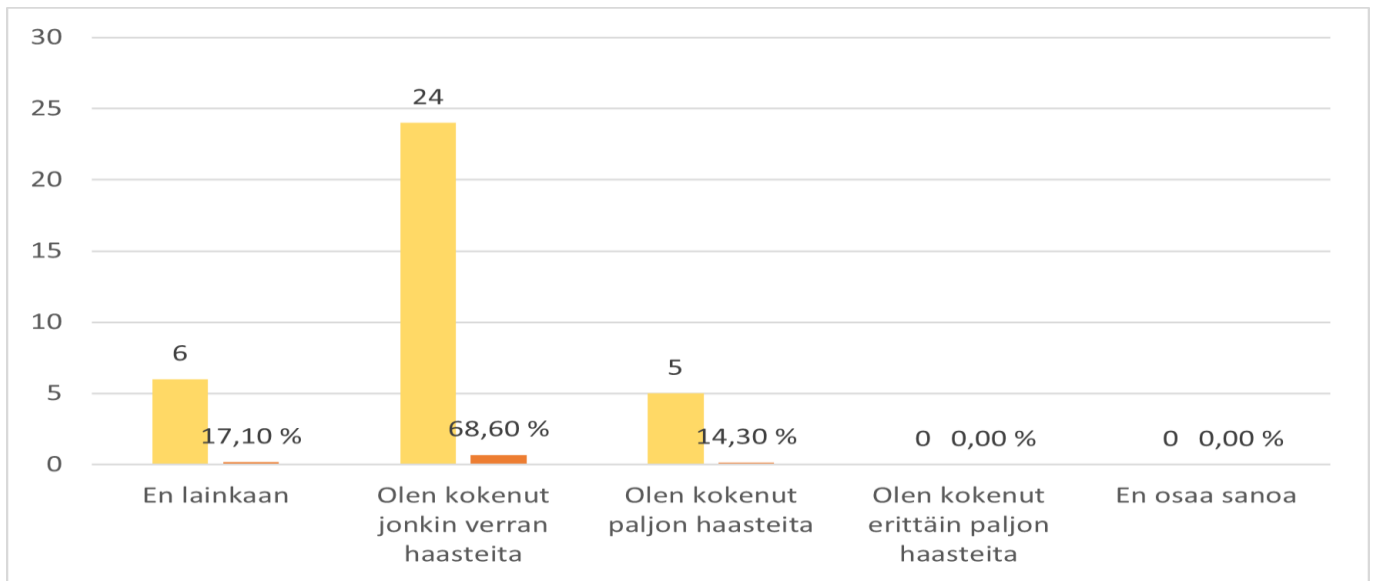
Seuraavassa kysymyksessä haluttiin tietää, mitkä asiat motivoivat aluevaltuutettuja luottamustoimessa. Vastausvaihtoehtoja oli kaikkiaan yhdeksän, joista vastaajien piti valita kolme itsellensä tärkeintä asiaa, joita he haluavat kehittää hyvinvointialueella. Tämän kysymyksen tarkoituksena oli selvittää osa-alueet, jotka koetaan tärkeäksi luottamustoimessa toimiessa ja asiat, joiden eteen aluevaltuutetut haluavat työskennellä.

Vastaukset kysymykseen jakoutuivat siten, että 91,4 % vastaajista vastasi haluavansa parantaa asukkaiden palveluita. Sosiaali- ja terveysalan päätöksentekoon halusi vaikuttaa 68,6 % vastanneista ja yhteiskunnallisiin asioihin haluasi vaikuttaa 51,5 % kyselyyn vastanneista. Oman asuinalueen asioihin vaikuttamisen olivat valinneet vaihtoehdoksi 48,6 % kun taas Soiten työntekijöiden asemaa halusi parantaa 28,6 % vastanneista. Oma kehitys ja uusien asioiden oppiminen oli 11,4 % vastanneiden valinta ja oman puolueen päätösvaltaa halusi kehittää 8,6 % vastauksen antaneista aluevaltuutetuista. Kukaan ei ollut valinnut vaihtoehdoista ”haluan edistää urakehitystäni” tai ”haluan edetä poliittisella urallani” (KUVIO 7).



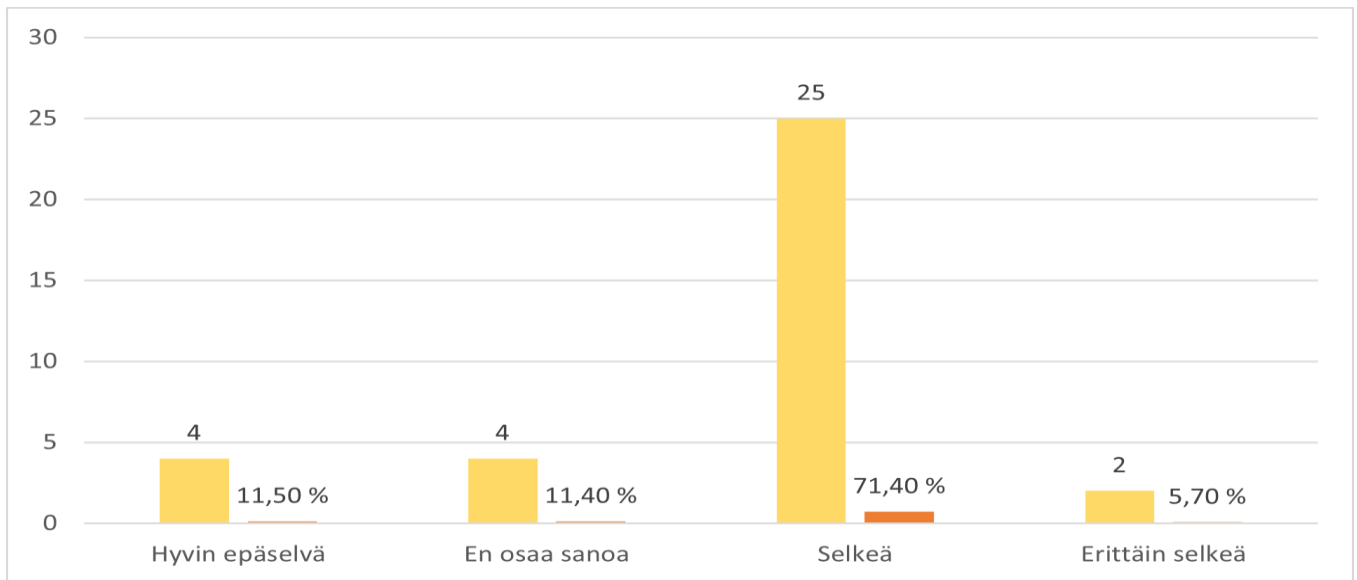
KUVIO 7. Mikä motivoi sinua aluevaltuutettuna?

Yhdeksännessä kysymyksessä kysyttiin, olivatko aluevaltuutetut kokeneet haasteita toimiessaan hyvinvointialueen valtuustossa. Vastausvaihtoehtoja oli viisi, vaihtoehtoon ”en lainkaan” vastasi 17,1 % vastanneista. Jonkin verran haasteita oli kokenut 68,6 % vastaajista ja paljon haasteita oli kohdannut 14,3 % kyselyyn vastanneista aluevaltuutetuista. Erittäin paljon haasteita ei kukaan ollut kokenut, ja vastausvaihtoehto ”En osaa sanoa” jäi myös ilman vastaajia. Tämän kysymyksen tarkoitus oli kartoittaa uuden luottamustoimen tuomia ongelmia poliittisille toimijoille (KUVIO 8).



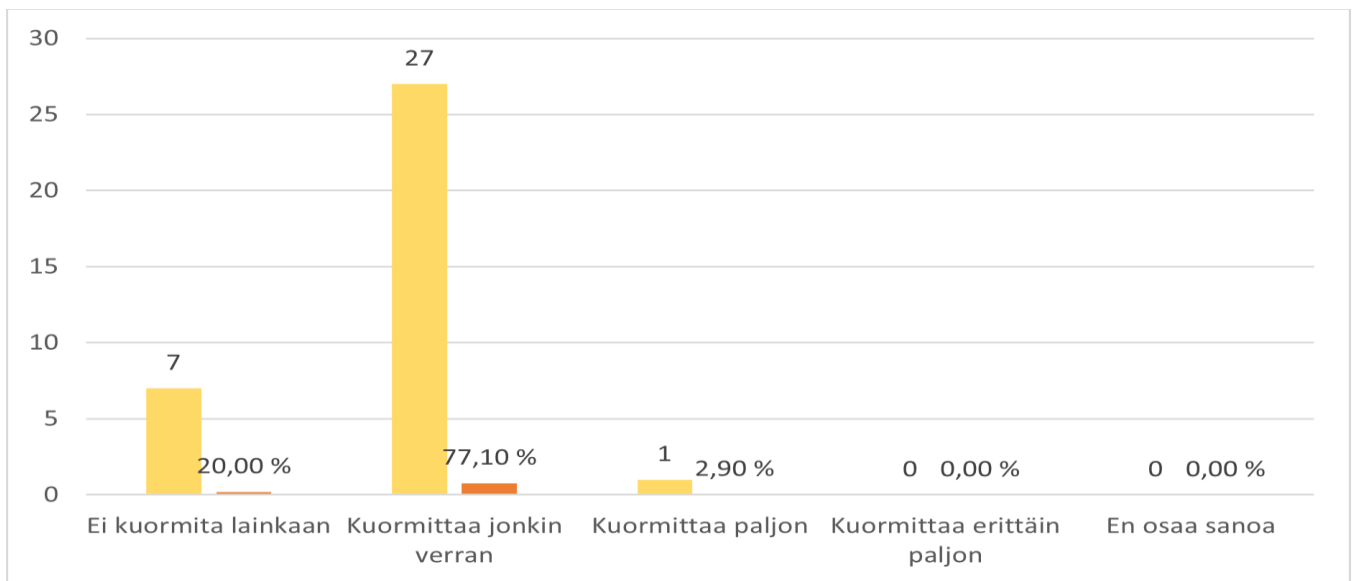
KUVIO 8. Oletko kokenut haasteita toimiessasi aluevaltuutettuna?

Seuraavaksi haluttiin kartoittaa aluevaltuutettujen ajatuksia työnkuvan selkeydestä, ja sitä millä tavalla vastaajat suhtautuvat uuden poliittisen toimenkuvaan. Vastausvaihtoehtoina olivat hyvin epäselvä, en osaa sanoa, selkeä ja erittäin selkeä. Vastauksen antaneista, 11 % valitsi vaihtoehdon hyvin epäselvä ja en osaa sanoa. Aluevaltuutetun työnkuvaa piti selkeänä 72 % vastanneista ja erittäin selkeänä 6 % vastanneista. Suurin osa kyselyyn vastanneista pitivät aluevaltuutetun työnkuvaa selkeänä (KUVIO 9).



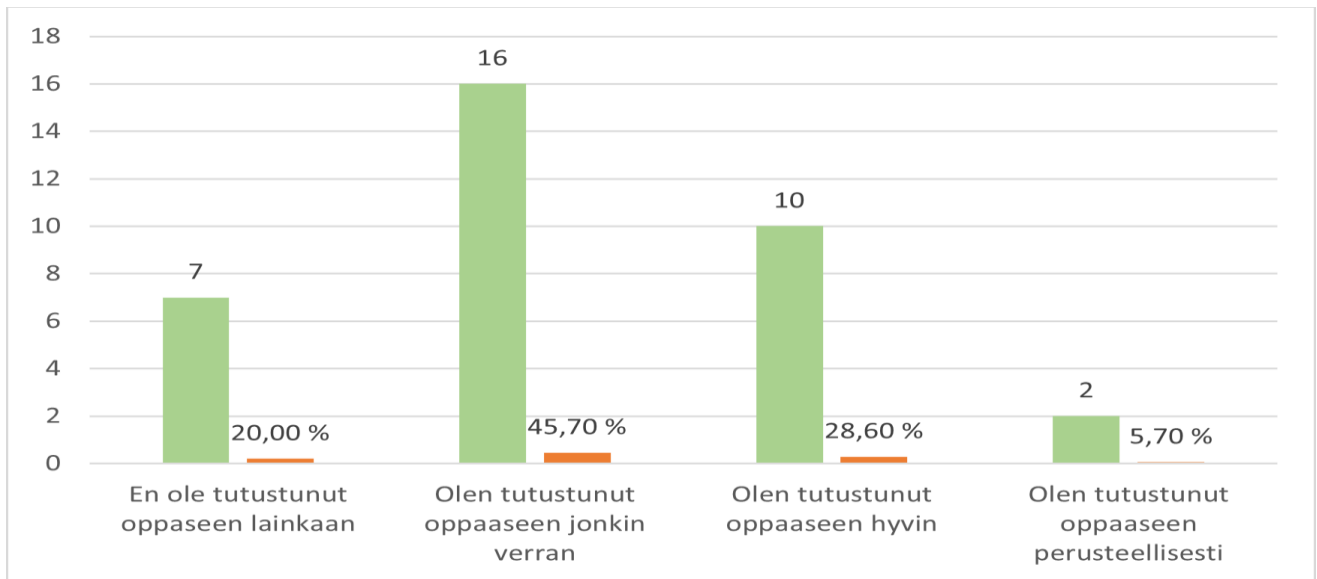
KUVIO 9. Kuinka selkeä aluevaltuutetun toimenkuva mielestäsi on?

Yhdestoista kysymys liittyi luottamustoimen kuormittavuuteen. Tällä kysymyksellä saatiin tietoa siitä, minkä verran aluevaltuutetut kokevat työn kuormittavan heitä. Vastausvaihtoehtoja oli viisi, joista vaihtoehtoon ”ei kuormita lainkaan” vastasi 20 %. Työtehtävän kokivat kuormittavaksi 77,1 % vastanneista ja 2,9 % vastasi, että aluevaltuutetun työtehtävä kuormittaa paljon. Erittäin paljon tai en osaa sanoa vaihtoehdot jäivät ilman vastauksia (KUVIO 10).



KUVIO 10. Kuinka kuormittavana koet aluevaltuutetun tehtävän?

Haluttiin myös selvittää, onko aluevaltuutetut tutustuneet aluevaltuutetun oppaaseen, joka on julkaistu valtioneuvoston sivustolla loppuvuodesta 2021. Aluevaltuutetun oppaasta löytyy tietoa muun muassa hyvinvointialueista, hyvinvointialueen tehtävistä, yhteistyöstä, rahoituksesta, toimielimistä. Opas on kattava mutta silti suhteellisen tiivis tietopaketti, josta löytyy runsaasti hyödyllistä informaatiota. Tässäkin kysymyksessä vastausvaihtoehtoja oli neljä. Vastaajista 20 % vastasi, etteivät ole tutustuneet oppaaseen lainkaan, jonkin verran oppaaseen oli tutustunut 45,7 % ja vaihtoehdon ”Olen tutustunut oppaaseen hyvin” valitsi 28,6 % vastaajista. Perusteellisesti oppaaseen oli perehtynyt 5,7 % vastanneista aluevaltuutetuista (KUVIO 11).



KUVIO 11. Kuinka hyvin olet tutustunut aluevaltuutetun oppaaseen?

Viimeisenä kohtana kyselyssä aluevaltuutetut saivat kirjoittaa halutessaan vapaan sanan. Tähän kohtaan vastasi kaikkiaan 17 henkilöä. Tämä kohta haluttiin lisätä kyselyyn, koska tutkimuksen tarkoitus oli kerätä kattavasti tietoa siitä, mikä aluevaltuutettuja motivoi ja minkälaisia ajatuksia luottamustoimi ja hyvinvointialueen toiminta tähän mennessä on herättänyt. Kun ihmiset saavat vapaasti avata ajatuksiaan anonymisti mahdollistaa se arvokkaan tiedon keräämistä.

Onko viranhaltijoille annettu liikaa päätäntävaltaa?
Kysymykset olivat aika "yksinkertaisia".
Valtuutettuna toimiminen on haasteellista mutta mielenkiintoista.
Pidetään kiinni omasta HVA:sta.
Syksyllä ja talvella tehtävä kuormitti paljon ja käytin paljon enemmän aikaa kuin tuo 1-2h viikossa, mutta laitoin tuon, sillä se on keskiarvo, kun nyt taas käyttää välillä 0h. Uutena kaikki oli uutta eli oli hyvä kun oli tuo opas. Se on ollut vähän pettymys, että roolista käsin ei oikeastaan ole helppo vaikuttaa. Kuitenkin haluan tuomassa esille omasta ja puolueen näkökulmasta tärkeitä asioita. On kiinnostavava olla perillä ja pyrkiä olemaan tiedonvälittäjänä ihmisille. Kuitenkin se mihin toivotaan minun vaikuttavan, ei ole vallassani - se turhauttaa.
Asioiden valmistelussa tulisi olla enempi vaikutuskanavia. Esim. Lähetekeskustelut.
Toivottavasti kerrot tulokset ja pohdinnat aluevaltuustossa.
Yllättävää ehkä on ollut, että aika vähän tietoa aluevaltuutetuille tulee hyvinvointialueen asioista.
Tärkeä kysely toivottavasti saamme tietoa myös aluevaltuutetuille
Kohtaan 11. Alku aluevaltuutettuna on ollut kuormittavaa, koska kaikki on alussa ja loppu vuonna 2022 oli paljon ja yllättäenkin kokouksia ja aikataulut muuttuivat ihan yhtäkkiä. Eli aikataulut ja niiden muutokset kuormittivat. Asiat sinällään eivät kuormittaneet. Mutta nyt on tasaantunut aikataulut, mikä helpottanut huomattavasti.
Yleisesti: Hyvinvointialueet ovat alkutekijöissään ja olemme edelleen hyvin uuden äärellä. Teemme tärkeää työtä ja on myös tärkeää, että päättämässä on erilaisia ihmisiä, erilaisista lähtökohdista ja taustoilta, niin valtioneuhon ihmisiä, kuin kuntapäittäjiä, terveydenhoitoalan koulutettuja, kuin vaikka kampaajia tai rekkakuskeja, joilla halua ja näkemystä vaikuttaa yhteisiin asioihin, nuoria, vanhoja, puolueiden kirjo on suuri ja on konkaria ja uutta tulokasta.
Aika lyhyt ja suppea kysely ja jäänkin ihmettelemään, mitä tästä kyselystä voi päätellä opinnäytetyössä?
Aluevaltuusto on antanut liian suuren päätösvalan viranhaltijoille ja aluehallitukselle. Em. suhteutettuna hva-valtuuston koko turhan järeä. Lautakunnilla ei mandaattia. Todellinen demokraattinen päätöksenteko on dokumenttien sananhelinää.
Kiitos selkeät hyvät kysymykset.

Aluevaltuustot ovat uusi toimielin ja erityisesti tämä ensimmäinen kausi on toisaalta haastava, kun pitää tehdä nopeasti isoja linjauksia tulevaisuuteen (strategiat) mutta toisaalta helppo, koska ennakoitiin että varsinaiset todella haastavat kysymykset tulevat eteen vasta seuraavalla valtuustokaudella.

Keski-Pohjanmaalla on hyvä perusajatus siitä, että tehdään yhdessä asioita ja pyritään nähdäkseni siihen, että maakunnassa on asiat hyvin eikä siihen että minkä verran käydään ns. poliittista peliä.

Toivotan tsemppiä opinnäytetyön tekemiseen! :)

Keski-Pohjanmaalla suunnitelmissa on, että aluevaltuusto kokoontuu vastaisuudessa hyvin harvoin ja se tulee heikentämään vaikutusmahdollisuuksia.

Hallintoa pitää keventää, tietyissä asioissa virkamiehillä liikaa valtaa, demokratia ei mielestäni toimi riittävällä tasolla.

Toimenkuvaa voisi selkeyttää siten, että myös ne, jotka ovat "pelkästään valtuutettuja" pääsisivät paremmin sisälle asioihin. Strategiatyö oli hyvä samoin seminaarit, mutta jos on vain kolmessa - neljässä valtuuston kokouksessa vuodessa, on vaarassa jäädä aika ulkopuoliseksi ja tieto ja vaikuttaminen pinnalliseksi.

6 YHTEENVETO

Kyselytutkimuksen tarkoituksena oli selvittää tutkimukseen osallistuneiden aluevaltuutettujen poliittista ja ammatillista taustaa, heidän syitänsä lähteä ehdolle aluevaaleissa sekä perehtyä siihen, mikä heitä motivoi päätöksenteossa. Tutkimuksen avulla haluttiin saada selville, mitkä asiat vaikuttavat aluevaltuutettujen päätöksentekoon. Tutkimuksessa kartoitettiin aluevaltuutettujen kantaa uutta luottamustoimea kohtaan sekä sitä, kuinka hyvin he kokevat päässeensä vaikuttamaan tähän mennessä hyvinvointialueen kehittämiseen.

Kyselytutkimus mahdollisti saamaan selville, millä tavoin hyvinvointialueella tehtävä päätöksenteko on aluevaltuutettujen näkökulmasta käynnistynyt. Opinnäytetyön toteutus onnistui sujuvasti sekä tarkoituksenmukaisesti. Kyselytutkimukseen vastasi 35 aluevaltuutettua ja kysely lähetettiin kaikkiaan 59 aluevaltuutetulle. Vastausprosentti oli 59,3 %, mikä on mielestäni kohtalainen lopputulos. Olisi ollut toivottavaa, että kyselytutkimukseen olisi vastannut laajempi joukko aluevaltuutettuja mahdollisimman kattavan selvityksen aikaansaamiseksi.

Kyselytutkimus osoitti, että melkein puolet vastaajista olivat asettuneet ehdolle aluevaaleissa omasta motivaatiosta. Sosiaali- ja terveysalalla työskentelee noin kolmannes vastaajista ja 40 % vastanneista aluevaltuutetuista on ollut mukana politiikassa yli 10-vuotta. Ainoastaan 9 % vastaajista aluevaltuutetun luottamustoimi on ainoa poliittinen virka missä he toimivat, muut aluevaltuutetut toimivat myös muissa luottamustoimissa. Suurin osa luottamushenkilöistä käyttää aikaa noin 1–2 h viikossa perehtymään hyvinvointialuetta koskeviin asioihin. 11,4 % vastasi käyttävänsä enemmän aikaa kuin 4 h viikossa tehtävään. Melkein kaikki aluevaltuutetut kokevat päässeensä vaikuttamaan vähintäänkin hyvinvointialueen kehittämisessä. Ainoastaan yksi vastaajista koki, ettei ole päässyt vaikuttamaan ollenkaan. Lähes jokainen vastaajista haluaa parantaa asukkaiden palveluita hyvinvointialueella. Aluevaltuutetun työ on koettu suurimmaksi osaksi jonkin verran haasteelliseksi, vain muutama vastaaja oli sitä mieltä, ettei ollut kokenut lainkaan haasteita. Valtaosa vastaajista kokee uuden luottamustoimen olevan selkeä, kun taas muutama oli sitä mieltä, että tehtävä on hyvin epäselvä. Paljon kuormittavana tehtävän kokee yksi vastaajista ja jonkin verran kuormittavana yli 75 % vastaajista. Aluevaltuutetun opas oli suurimmalle osalle tuttu, mutta 20 % ei ollut tutustunut siihen lainkaan.

Opinnäytetyön tietoperustassa esiteltiin läpi sote- uudistukseen vaikuttaneita tekijöitä ja prosessin eri vaiheita 2000-luvun aikana. Yleiset yhteiskunnalliset muutokset ovat taustana sosiaali- ja terveyshuollon uudistuksen tarpeeseen. Viidentoista vuoden ajan, useiden hallitusohjelmien yhteydessä haettiin laajaa sosiaali- ja terveyshuollon uudistusta. (Sotesopan keittokirja 2021, 1–2.) Sanna Marinin hallituksen esitys sote- uudistuksesta, jossa tarkoitus on siirtää sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoitus ja järjestämisvastuu vuoden 2023 alussa kunnilta hyvinvointialueilla sai hallituksen hyväksynnän kesäkuussa 2021. Uudistus muutti kuntien, maakunnallisten hyvinvointialueiden ja valtion välisiä toimivaltasuhteita. (Sotesopan keittokirja 2021, 26) Opinnäytetyössä tarkasteltiin Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston rakennetta, hyvinvointialueen arvoja sekä strategiaa.

Tämän opinnäytetyön toteutus onnistui mielestäni hyvin ja tarkoituksenmukaisesti. Kyselyn vastauksista ja avoimista vastauksista saatiin selville aluevaltuutettujen motivaatiota ja ajatuksia hyvinvointialueesta sekä uudesta luottamustoimesta. Opinnäytetyö oli miellyttävä tehdä ja tutkimustulosten analysointi erittäin mielenkiintoista.

LÄHTEET

- Ahonen, E., Ahopelto, M., Heikkinen, M., Huovinen-Tervo, M. & Pekkala, T. & Tolonen, E. 2021. *Sotesopan keittokirja*. Saatavilla: https://kaks.fi/wp-content/uploads/2021/09/45_sote-sopan-keitto-kirja.pdf / Viitattu 10.09.2023
- Eskelinen, N. Puheenvuoro.uusisuomi.fi. 2021. *Miksi sote-uudistusta tarvitaan ja miksi se tehdään?* Saatavissa: <https://puheenvuoro.uusisuomi.fi/nikoeskellinen-2/miksi-sote-uudistus-tarvitaan-ja-miksi-se-tehdaan/> / Viitattu 22.07.2023
- Paastela, K. 2021. *Sote: Suurten kaupunkien johtajilta tuli jälleen kannanotto sote-uudistukseen*. Saatavissa: <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/4140138/> / Viitattu 12.10.2023
- Heikkilä, T. 2014. *Tilastollinen tutkimus*. 9., uudistettu painos. Helsinki: Edita.
- Kuntaliitto.fi. 2022. *Kaksikielisten hyvinvointialueiden valmistelun tukiaineisto*. Saatavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sote-uudistus-ja-kuntaliitto/sote-muutostuki/ruotsinkieliset-palvelut-ja-kaksikielisten-hyvinvointialueiden-yhteistyö/> / Viitattu 10.09.2023
- Soite.fi. ajankohtaista. 6.6.2022. Tiedote. Saatavissa: <https://soite.fi/2022/06/06/keski-pohjanmaan-hyvinvointialueen-strategiatyö-etenee-soite-nimi-sailyy-hyvinvointialueella/> / Viitattu 11.07.2023
- Soite.fi. 2022. *Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäätö*. Saatavissa: https://soite.fi/wp-content/uploads/2022/03/hallintosa%CC%88a%CC%88nto%CC%88_07032022.pdf / Viitattu 2.10.2023
- Soite.fi. *Tietoa Soitesta*. Saatavissa: <https://soite.fi/soite/tietoa-soitesta/> / Viitattu 22.07.2023
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2021. *Aluevaltuutetun opas*. Saatavissa: <https://soteuudistus.fi/documents/16650278/17455303/Aluevaltuutetun+opas.pdf/92005f95-de3e-f595-1a97-777922d59f4f/Aluevaltuutetun+opas.pdf?t=1635837086225>. Viitattu 22.07.2023
- Sosiaali- ja terveysministeriö.fi. 2020. *Hallituksen esitys eduskunnalle sote-maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi*. Saatavissa: <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM055:00/2019/> / Viitattu 22.07.2023
- Sosiaali- ja terveysministeriö. 2023. *Hyvinvointialueet kartalla*. Saatavissa: <https://stm.fi/hyvinvointialueet-kartalla/> / viitattu 21.7.2023
- Soteuudistus.fi. *Hyvinvointialueiden perustaminen*. Saatavissa: <https://soteuudistus.fi/hyvinvointialueiden-perustaminen/> / Viitattu 22.07.2023
- Soteuudistus.fi. 2022. *Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistuksen keskeiset lait*. Saatavissa: <https://soteuudistus.fi/lainsaadanto> / Viitattu 22.07.2023
- Vaalit.fi. *aluevaltuustot*. Saatavissa: <https://vaalit.fi/aluevaltuustot/> / Viitattu 12.09.2023
- Reinikainen, P. 2021. *Yrittäjät.fi*. Saatavissa: <https://www.yrittajat.fi/uutiset/yhteistyö-julkisen-sektorin-kanssa-vaikeutuu-entisestaan-alan-konkari-listaa-sote-uudistuksen-pahimmat-puutteet/> / Viitattu 12.10.2023

Kysely Keski-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluevaltuutetuille

1. Mikä sai sinut asettumaan ehdolle aluevaaleissa?

- Poliittinen tausta
 - Läheisten tai tuttavien kannustus
 - Oma motivaatio
 - Oma koulutustausta
 - Muu, mikä?
-

2. Oletko työskennellyt tai työskenteletkö sosiaali- ja terveysalalla?

- Ei
- Kyllä

3. Kuinka pitkä poliittinen tausta sinulla on?

- Minulla ei ole lainkaan poliittista taustaa
- 1-2 vuotta
- 3-5 vuotta
- 5-10vuotta
- yli 10-vuotta

4. Kuinka monessa poliittisessa luottamustoimessa toimit tällä hetkellä?

- Toimin ainoastaan aluevaltuutettuna
- 1-2 aluevaltuutetun työn lisäksi
- 3-4 aluevaltuutetun työn lisäksi
- 5 tai enemmän

5. Jos sinulla on muita luottamustoimia, millaista hyötyä koet niistä saavasi toimiessasi aluevaltuutettuna?

6. Kuinka paljon aikaa viikossa käytät keskimäärin perehtyäksesi hyvinvointialueen asioihin?

- En juuri lainkaan
- 1–2 h viikossa
- 3–4 h viikossa
- Enemmän

7. Kuinka hyvin koet päässeesi vaikuttamaan hyvinvointialueen kehittämiseen tähän mennessä?

- En ollenkaan
- Jonkin verran
- Riittävästi
- Erittäin hyvin

8. Mikä motivoi sinua aluevaltuutettuna?**Valitse kolme tärkeintä.**

- Haluan vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin
 - Haluan vaikuttaa oman asuinalueeni asioihin
 - Haluan vaikuttaa sosiaali- terveysalan päätöksentekoon
 - Haluan parantaa Soiten työntekijöiden asemaa
 - Haluan parantaa asukkaiden palveluita
 - Haluan edistää urakehitystäni
 - Haluan kehittää itseäni ja oppia uusia asioita
-
- Haluan edetä poliittisella uralla
 - Haluan vahvistaa puolueeni päätösvaltaa

9. Oletko kokenut haasteita toimiessasi aluevaltuutettuna?

- En lainkaan
- Olen kokenut jonkin verran haasteita
- Olen kokenut paljon haasteita
- Olen kokenut erittäin paljon haasteita
- En osaa sanoa

10. Kuinka selkeä aluevaltuutetun toimenkuva mielestäsi on?

- Hyvin epäselvä
- En osaa sanoa
- Selkeä
- Erittäin selkeä

11. Kuinka kuormittavana koet aluevaltuutetun tehtävän?

- Ei kuormita lainkaan
- Kuormittaa jonkin verran
- Kuormittaa paljon
- Kuormittaa erittäin paljon
- En osaa sanoa

12. Kuinka hyvin olet tutustunut aluevaltuutetun oppaaseen?

- En ole tutustunut oppaseen lainkaan
- Olen tutustunut oppaaseen jonkin verran
- Olen tutustunut oppaaseen hyvin
- Olen tutustunut oppaaseen perusteellisesti

13. Sana on vapaa.

Arvoisa aluevaltuutettu.

Kirjoitan opinnäytetyötä, joka käsittelee aluevaltuutetun työnkuvaa sekä motivaatiota luottamustehtävässä toimimiseen. Vastaamalla tähän kyselytutkimukseen, annat arvokasta tietoa opinnäytetyötäni varten. Kyselyyn vastataan anonyymisti.

Vastaathan kyselyyn 25.5 2023 mennessä.

Kiitos osallistumisesta.

Ystävällisesti: Linda Hagström